

Najaarsnota 2020



In de najaarsnota 2020 wordt een doorkijk gegeven op het financieel meerjarenperspectief, als ook voorstellen gedaan om de begroting 2021 verder te intensiveren. Tevens wordt nader ingegaan op de ontwikkelingen in het huidig begrotingsjaar.

Najaarsnota 2020

Datum: 29 september 2020

Inhoudsopgave

Inleiding	5
1. Doorkijk op strategische opgaven	7
1.1. Inleiding	7
1.2. Doorkijk op de strategische opgaven	8
1.3. Recapitulatie financiële besluiten	11
2. Ontwikkelingen uitvoeringsprogramma's	12
2.1. Inleiding	12
2.2. Ontwikkelingen in de uitvoeringsprogramma's	12
2.3. Grote projecten	25
2.4. Recapitulatie financiële voorstellen	25
3. Ontwikkelingen binnen gestructureerde processen	27
4. Overige ontwikkelingen	29
4.1. Instandhouding infrastructuur	29
4.2. Uitvoering wettelijke milieutaken	32
4.3. Ontwikkelingen provinciefonds	34
4.4. 2 ^e ronde budgetbewaking	37
4.5. Overige financiële ontwikkelingen	40
5. Financieel perspectief	41
5.1. Vertrekpunt	41
5.2. Recapitulatie financieel meerjarenperspectief	41
5.3. Ontwikkeling algemene reserve en weerstandratio	43
5.4. Ontwikkeling Investeringsagenda	44
Bijlagen	46
Bijlage 1: Effecten 2 ^e ronde budgetbewaking 2020	46
Bijlage 2: Ontwikkeling grondbank en kavelruil	53
Bijlage 3: Bijdrage per uitvoeringsprogramma aan OP-ZUID 2020 - 2027	55

Inleiding

Het jaar 2020 gaat de geschiedenis in als het jaar waarin de wereld werd veranderd door COVID-19. Wereldwijd moest er een maatschappelijke noodstop worden gemaakt, met ingrijpende economische en sociale effecten. Veel veronderstelde zekerheden en vrijheden vielen van de ene op de andere dag weg, om maar langzaam, stukje bij beetje, weer terug te komen.

Een half jaar later zien we dat de productie-economie in grote lijnen weer op gang is - de uitstoot van broeikasgassen was, na een tijdelijke dip, in september weer ongeveer op het niveau van voor de crisis - maar iedereen voelt het effect van de sociale beperkingen die nog steeds doorgaan. Lang niet alle sectoren zijn weer op het niveau van voor de crisis. Op individueel niveau zijn de blijvende gevolgen soms groot: ontslag, slecht perspectief of zelfs blijvend letsel. En het blijft de vraag wat ons nog te wachten staat, zelfs afgezien van een eventuele tweede golf: moet de echte klap nog komen of hebben we die gehad? En kunnen (en willen!) we wel terug naar hoe het was?

Tegelijkertijd spelen de grote transities nog steeds, ook al zijn die minder in de aandacht geweest. Stikstof vraagt nog steeds om een oplossing, digitale ontwikkelingen gaan onverminderd – en soms zelfs sneller – door, en ook de klimaatproblematiek is nog niet opgelost. De grote kwesties onder onze strategische opgaven vragen nog steeds op een antwoord. Maar misschien wel om een ander antwoord dat we een jaar geleden gegeven zouden hebben.

Voor Zeeland is 2020 ook het jaar waarin duidelijk werd dat de Marinierskazerne, na jaren van voorbereiding, toch niet doorgaat. In een zeer intensief traject van enkele maanden is een pakket van compenserende maatregelen opgesteld, dat er toe leidt dat het Rijk in de komende 10 jaar voor een bedrag van in totaal € 650 miljoen in Zeeland gaat investeren, aan de hand van het advies “Wind in de Zeilen – een nieuwe start” van speciaal adviseur Wientjes. Het belang van dat advies is tweeledig: de afgesproken investeringen – die overigens maar voor een beperkt deel via onze begroting zullen lopen – hebben grote impact op Zeeland. Het is van belang om te zorgen dat de samenhang in het pakket gewaarborgd blijft in de komende maanden en te monitoren dat het pakket ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Daarnaast markeert het accepteren van dit advies ook een omslag bij het Rijk: de intentie om een nieuwe start te maken en in nieuwe verhoudingen samen te werken met Zeeland. Dat aanbod moeten we aangrijpen, en ook zelf investeren in de relaties met verschillende departementen.

Een heel belangrijk onderdeel van het pakket is het onderzoek of Evides losgemaakt van worden van PZEM. Alleen wanneer dat lukt, zullen wij in staat zijn volgens planning bij te dragen aan de realisatie van het Delta kenniscentrum.

In deze context leggen wij onze najaarsnota aan u voor. De noodzaak om door te gaan met de strategische opgaven is onverminderd aanwezig. De omstandigheden noodzaken ons om enerzijds maximaal te blijven investeren, maar anderzijds ook rekening te houden met financiële vragen die uit de opgaven naar voren zullen komen.

Onze financiën zijn gezond, maar ook begrensd. Dat betekent onder meer dat we ons permanent de vraag zullen moeten stellen of we nog met de goede dingen bezig zijn. Flexibiliteit betekent dat we ook weten met welke activiteiten we kunnen stoppen, als er ruimte voor andere prioriteiten gevonden moet worden. Daarin past ook dat we in deze najaarsnota van alle structurele vragen afwegen of het ook mogelijk is die voorlopig voor drie jaar te dekken, om daarmee een bewust keuzemoment in te bouwen om door te gaan of niet.

1. Doorkijk op strategische opgaven

1.1. Inleiding

De ontwikkelingen van het afgelopen half jaar hebben invloed op de manier waarop we naar de opgaven kijken. Op de heidag van 11 september hebben wij daar met u het gesprek over gevoerd en hebben wij besproken welke onzekerheden er zijn. Voor sommige opgaven is de invloed beperkt. De uitstoot van stikstof is niet wezenlijk verminderd: dat betekent dat de opgave stikstof ongewijzigd door moet gaan. Ook klimaatverandering en de lange termijn uitdagingen die daarbij horen zijn onveranderd. Dit betekent dat wij door moeten gaan met ons aan te passen op een veranderend klimaat.

Voor mobiliteit en omgevingsfactoren is het beeld onduidelijker. Het aantal autokilometers ligt al weer op het niveau van voor de crisis. Thuis werken en studeren zorgen voor minder reizigers in de spits, waardoor files en drukte in het OV beperkter zijn. Op dit moment zien we minder gebruik van openbaar vervoer (op dit moment in Zeeland ca 40% minder check-ins dan vorig jaar) en een stijgende vraag naar individuele vormen van vervoer, zoals deelauto's en elektrische fietsen. Vermoedelijk leidt dit tot een nieuw evenwicht, maar het is onduidelijk waar dat ligt.

In het verlengde hiervan is het de vraag wat de ruimtelijke effecten op termijn zijn van de huidige ontwikkelingen. Willen mensen dichtbij hun werk wonen omdat ze de afstand als handicap zien, of zorgt gewenning aan thuiswerken en digitale vormen van overleg er juist voor dat afstand naar het werk nog minder een factor in de afweging wordt? Tijdens de lockdown was het hebben van buitenruimte - een tuin of desnoods alleen een balkon – een groot voordeel: gaat dat ook op termijn invloed hebben op de vraag naar woningen in Zeeland? Waar internet-aankopen al grote effecten hadden op fysieke winkels, is het thuiswinkelen nog meer in een stroomversnelling gekomen. De vraag is welke effecten dit gaat dat hebben op binnensteden.

Ook voor de opgave Zichtbaar Zeeland heeft de crisis effecten: er kwamen dit jaar minder buitenlandse toeristen, maar Zeeland en Friesland waren de belangrijkste binnenlandse vakantiebestemmingen. Bovendien is er door de crisis ook sprake van een herwaardering van de woon-, werk- en leefomgeving. De natuurlijke, ruimtelijke omgeving, in combinatie met de middelgrote steden maakt dat Zeeland opeens veel schaalvoordelen in plaats van –nadelen heeft. Kunnen we die kansen verzilveren?

Samenvattend: er is alle reden om onverminderd door te gaan met de opgaven die we hebben gedefinieerd. We zien daarbij kansen om de opgaven verder op elkaar af te stemmen en bij te dragen aan een beter woon- en werkklimaat in Zeeland. Wel stellen wij de kanttekening dat de vraag blijft in hoeverre de tijdelijke ontwikkelingen die we nu zien op termijn structureel zullen blijken te zijn.

1.2. Doorkijk op de strategische opgaven

1.2.1. Ruimtelijke kwaliteit

Op 1 januari 2022, vanwege Corona een jaar later dan oorspronkelijk gepland, treedt de Omgevingswet in werking. Op die datum is het de bedoeling dat een breed gedragen omgevingsvisie, de bijbehorende MER en een omgevingsverordening zijn vastgesteld. Het opstellen van die stukken doen we via co-creatie samen met andere overheden en semi-overheden, maatschappelijke organisaties, belangenorganisaties, bedrijfsleven, onderwijs en wetenschap. De opvattingen van de Zeeuwse burgers worden meegenomen via een onderzoek dat ZB/planbureau Zeeland uitvoert. Dit onderzoek zal in het najaar van 2020 worden afgerond.

De Zeeuwse Omgevingsvisie bestaat uit twee delen: het strategische beleid voor de periode tot 2050 (deel A) en het beleid voor de periode tot 2030 (Deel B). In deel A staan vier maatschappelijke uitdagingen centraal, namelijk: Uitstekend wonen en leven in Zeeland; balans in grote wateren en het landelijk gebied; circulair Zeeland; en klimaatbestendig en CO2 neutraal Zeeland. In deel B wordt voor 27 bouwstenen beleid en acties voor de periode tot 2030 geformuleerd.

Een eerste ruwe schets van de Zeeuwse Omgevingsvisie wordt nu, samen met alle stakeholders in 27 online werksessies verder aangevuld. De planning is dat dit medio november leidt tot een concept ontwerp omgevingsvisie en de daarbij horende MER en verordening. Vanaf januari 2021 zal dan worden gestart met de achterbanraadpleging, die in juni 2021 gevolgd wordt door de formele inspraak.

Corona heeft niet alleen gevolgen op de tijdplanning, maar ook op de inhoud van het beleid. De inzichten die we door de crisis hebben opgedaan, en die ook op de heidag met u besproken zijn, worden meegenomen in de 27 geplande werksessies over de bouwstenen. Duidelijk is dat de inbedding van flexibiliteit, het kunnen inspelen op wisselende omstandigheden, een belangrijk onderdeel van de visie en de verordening moet zijn. Rondom corona is immers gebleken dat die flexibiliteit hard nodig is.

Voor de uitvoering van de opgave is € 264.000 in 2021 benodigd. Deze middelen zijn beschikbaar in de huidige meerjarenbegroting, deels uit onderbesteding van de opgave in 2020 en deels binnen het programma Woonplaats Zeeland. Uit deze middelen worden met name externe ondersteuning, opstellen en toetsing MER, een achterbanraadpleging en bijeenkomsten bekostigd.

1.2.2. Slimme mobiliteit

Het mobiliteitssysteem, zoals het nu werkt, sluit door tal van ontwikkelingen steeds minder aan op de behoeften van de reizigers. De veranderingen die nodig zijn, betreffen zowel de manier waarop mobiliteit wordt aangeboden, als de infrastructuur die daarvoor nodig is.

De uitdaging voor de komende jaren is de stap te maken naar slimme mobiliteit. Dat betekent: niet denken vanuit bestaande systemen (zoals het bussysteem, deelsystemen en het fietsnetwerk) of deelbelangen, maar vanuit de reiziger: hoe kan die het beste gefaciliteerd worden om van deur tot deur de reis te maken. Randvoorwaarden daarbij zijn betaalbaarheid, zekerheid, keuzevrijheid en toegankelijkheid.

Onder normale omstandigheden is veel mobiliteit gewoontegedrag: standaard met de auto naar het werk, of met de bus van 7.30u naar school. Alleen bij “nieuwe” reizen of na een verhuizing maken reizigers een bewuste keuze. De Coronacrisis heeft iedereen gedwongen tot nieuwe, bewuste afwegingen: moet ik die verplaatsing wel maken, of kan het ook vanuit huis? En als ik ga, doe ik dat dan met het OV, of nu toch maar liever met eigen vervoer? Het resultaat zoals we dat nu zien is dat met name van het OV veel minder gebruik wordt gemaakt. Waarschijnlijk zal dat ook een blijvend effect hebben na de crisis, waar we in de opgave op in moeten spelen.

In 2019 is een start gemaakt met de opgave Slimme Mobiliteit. In 2020 is in gesprek met een breed netwerk bepaald wat de richtinggevende keuzes zijn. In 2021 wordt de strategie naar de toekomst opgesteld en worden uitgangspunten voor de volgende concessie bepaald. Mede om de opgelopen vertraging in de voortgang van de opgave weer in te lopen, stellen we voor om in 2021 € 150.000 uit de investeringsagenda beschikbaar te stellen voor procesondersteuning, externe advisering en organiseren van bijeenkomsten.

Tegelijkertijd wordt het Living Lab Slimme Mobiliteit verder uitgebouwd, zodat met pilots en experimenten slimme mobiliteitsoplossingen in Zeeland kunnen worden uitgetest en later worden uitgerold. Vanuit het compensatiepakket Wind in de Zeilen is daarvoor in de periode 2021 t/m 2025 één miljoen euro per jaar beschikbaar.

1.2.3. Klimaatadaptatie

Klimaatverandering is een gegeven: de kansen op droogte, wateroverlast, hitte en overstromingen nemen toe, met alle gevolgen van dien. Dat levert risico's op voor onze economie, gezondheid en (water)veiligheid. En waar de oorzaken van klimaatverandering voor ons, als Zeeland, maar zeer beperkt te beïnvloeden zijn, kunnen we wel veel doen in het beschermen van onze inwoners tegen de gevolgen. Het is de bedoeling om in 2021 de Klimaatadaptatie Strategie Zeeland (KaSZ) in gezamenlijkheid met Zeeuwse overheden en andere partners af te ronden. In de KaSZ wordt uiteengezet op welke manier Zeeland in uiterlijk 2050 klimaatrobuust kan worden ingericht en welke partij(en) hiervoor aan de lat staan.

Een klimaatrobust Zeeland vraagt ingrepen in de fysieke leefomgeving én verandering in bewustzijn en gedrag van inwoners, toeristen en bedrijven. Maatregelen om maatschappelijke ontwrichting te voorkomen vragen om duidelijke keuzen en ambities op Zeeuwse schaal. Nieuwe ontwikkelingen kunnen direct klimaatrobust worden ingevuld. Voor bestaande situaties, zoals het bebouwd gebied en bedrijventerreinen, is een geleidelijke transitie nodig. Samen met bedrijven, maatschappelijke organisaties en burgers. Het vergroenen van de omgeving bij natuurlijke momenten - zoals herstructurering, beheer en onderhoud - houdt maatregelen betaalbaar en draagt bij aan het Zeeuwse bewustzijn van klimaatverandering.

Na een consultatie over de concept-strategie, begin 2021, wordt de definitieve strategie in de eerste helft van 2021 door de Zeeuwse algemene besturen vastgesteld. De KaSZ leidt tot een uitvoeringsprogramma (inclusief zicht op benodigde middelen, ambitie en organisatie) op Zeeuws niveau, met onderscheid tussen regionale en lokale uitvoeringsprojecten. Met die vaststelling is de strategische opgave afgerond, en gaat de uitvoering over naar een uitvoeringsprogramma. Om in 2021 tot afronding van de opgave te komen is € 150.000 budget benodigd. Dit kan gedekt worden uit de onderbesteding van het budget in 2020.

1.2.4. Stikstof

In mei 2019 deed de Raad van State uitspraak over de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Deze uitspraak betekende het einde van de PAS en zette Nederland op slot qua vergunningverlening Wet Natuurbescherming. Duidelijk werd dat de door stikstof overbelaste Natura 2000 gebieden in Nederland verbeterd moesten worden en de stikstof depositie moest verminderen. Een opgave waar de gezamenlijke provincies en het Rijk sindsdien aan werken. De Zeeuwse aanpak is beschreven in de Strategische Aanpak Stikstof, die door Provinciale Staten in juni 2020 is vastgesteld. De aanpak richt zich op drie pijlers: Monitoring, informatie en communicatie; vermindering van stikstofdepositie en verbetering van de Zeeuwse natuur. Deze opgave kan alleen slagen als alle betrokken sectoren hun steentje bijdragen. Waar tot nu toe de inzet vooral is geweest om de vergunningverlening weer op gang te brengen, door het ontwikkelen van instrumenten en beleidsregels, breekt nu de fase aan dat gezamenlijk gewerkt moet worden aan het verminderen van de depositie en het versterken van natuur. Daarvoor worden afspraken gemaakt met het Rijk (programma natuur) en werken we toe, via een gebiedsgerichte aanpak, naar een vermindering van depositie. In het voorjaar van 2021 moet de aanpak stikstof daarmee een stap concreter kunnen worden gemaakt. De vaststelling van een uitvoeringsprogramma is voorzien voor eind 2021.

Om vraag en aanbod te kunnen matchen in het vraagstuk van vermindering van depositie kan het nodig zijn soms zelf stikstofruimte tijdelijk over te nemen. Saldogevers zitten immers niet altijd exact op dezelfde plek als de nemers. Het aankopen, bemiddelen en verkopen van stikstof kost geld. Ook is het Rijk van mening dat provincies moeten cofinancieren bij opkoopregelingen, in ieder geval in de verdere tranches.

Om direct tot aankoop van stikstofruimte te kunnen overgaan, stellen we voor om daar in 2021 € 400.000 uit de investeringsagenda in beschikbaar te stellen en tevens € 100.000 voor externe ondersteuning op complexe vraagstukken binnen deze opgave.

1.2.5. Zichtbaar Zeeland

Momenteel is het imago van Zeeland nog vooral toeristisch. In de afgelopen zomer hebben we daarvan geprofiteerd, en meer binnenlandse gasten mogen verwelkomen. Maar dat het hier ook uitstekend leven en werken is, weet nog lang niet iedereen. Wel zijn mensen zich door de ontwikkelingen van het afgelopen half jaar opnieuw gaan bezinnen op de waarde van hun woon-, werk- en leefomgeving. Dat opent nieuwe perspectieven voor de brede marketing van Zeeland, ook als gebied om te wonen, werken, studeren, kortom: leven.

De opgave Zichtbaar Zeeland richt zich op het realiseren van een Zeeuwse marketingorganisatie (ZMO), die die brede en integrale marketing op zich neemt, om maximaal te profiteren van de synergie tussen marketing die zich richt op toeristen, bedrijven en potentiële vestigers. Dat is van belang vanuit zowel het perspectief van economie als van leefbaarheid. Vanwege de demografische kenmerken van Zeeland (vergrijzing en ontgroening) zijn vooral (aankomend) studenten, young professionals en jonge gezinnen belangrijke doelgroepen om zich hier te vestigen. En juist bij die groepen, blijkt uit een recent onderzoek van Motivaction, verdient het beeld van Zeeland bijstelling. Een complicerende factor is dat de VVV, één van de beoogde partners in die gezamenlijke marketing organisatie, wordt opgeheven per 31-12-2020. Tegelijkertijd heeft de oprichting van de ZMO mede door Corona vertraging opgelopen. Een naadloze overgang lijkt vrijwel onhaalbaar.

Daarmee zorgt de opheffing van de VVV voor praktische complicaties én een tijds-klem. Het routebureau, dat bij de VVV is ondergebracht, zorgt voor de instandhouding van het fietsknooppuntensysteem. Daar zal een andere oplossing voor gevonden moeten worden. Daarnaast beschikt de VVV over verschillende digitale assets (websites/domeinnamen met veel digitaal verkeer, accounts op social media, adressenbestanden, digitale content/beelden) die zo mogelijk behouden moeten blijven voor de toekomstige marketingorganisatie. Bij voorkeur wordt ook geborgd dat - op een minimaal niveau – toeristische marketing en digitaal verkeer mogelijk blijft zolang de ZMO er nog niet is.

Op dit moment onderzoeken wij verschillende scenario's, variërend van het toch nog dit jaar oprichten van een Zeeuwse marketingorganisatie, of het kiezen van een tijdelijke oplossing om assets van de VVV te "bewaren" tot er voldoende zekerheid is om een ZMO definitief op te richten, tot het desnoods accepteren van het verlies van die digitale assets.

Wij reserveren in deze najaarsnota vooruitlopend op verdere besluitvorming voldoende middelen om in ieder geval behoud van die digitale assets mogelijk te maken. Voor 2020 onttrekken we daarom € 170.000 aan de investeringsagenda. Daarnaast zijn in de begroting 2021 onder de beleidsdoelstelling 'Uitvoering Zichtbaar Zeeland' middelen opgenomen voor het continueren van de toeristische marktwerking. Hieruit hevelen we € 500.000 over naar de opgave Zichtbaar Zeeland om de ZMO verder voor te bereiden.

1.3. Recapitulatie financiële besluiten

Samengevat zien de financiële voorstellen er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Slimme mobiliteit		-150			
Stikstof		-500			
Zichtbaar Zeeland	-170				
Totaal	-210	-650			

Voorgesteld besluit: De benodigde aanvullende middelen voor de strategische opgaven toekennen uit de investeringsagenda.

2. Ontwikkelingen uitvoeringsprogramma's

2.1. Inleiding

In de opgaven ligt het accent op de vraag hoe we omgaan met de grote uitdagingen die op ons afkomen. In de programma's krijgt de uitvoering gestalte, zowel van de uitkomsten van de strategische opgaven als de reguliere acties op tal van beleidsvelden. Net als in de opgaven wordt ook binnen de programma's via netwerksturing de samenwerking met partners gezocht en ingespeeld op de maatschappelijke dynamiek. Ook de programma's worden immers beïnvloed door de maatschappelijke dynamiek die speelt, en die om nieuwe zienswijzen, manieren van werken en oplossingen vraagt. Corona heeft uiteenlopende impact op de programma's, in de culturele en economische sectoren, en in het OV zijn de gevolgen immens, terwijl het programma landelijk gebied minder sterk wordt beïnvloed.

Er is, met een economische crisis in het vooruitzicht, de wens om zoveel mogelijk te investeren. Tegelijkertijd kunnen we niet alles: de financiële grenzen komen in zicht. We zullen ons dus steeds moeten afvragen of we nog steeds de dingen goed doen en of we nog betere dingen kunnen doen. Hoe vullen we prioriteiten in, en houden we toch ook nog ruimte voor nieuwe uitvoering in de toekomst?

Bij deze najaarsnota stellen wij daarom voor om nieuwe vragen met een structureel karakter niet per definitie structureel te dekken, maar voorlopig voor maximaal drie jaar. Dat betekent dat in elk geval na drie jaar de expliciete afweging moet worden gemaakt of we daarmee doorgaan of niet. In de aanloop naar de voorjaarsnota 2021 willen wij ook bezien of bestaande budgetten, die nu structureel zijn ingeboekt, ook eerst een tijdelijke invulling kunnen krijgen, of zo nodig kunnen vervallen als zich andere prioriteiten aandienen. Zo zorgen we ervoor dat de inhoudelijke agenda actueel is en blijft, en we ruimte en flexibiliteit houden om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.

2.2. Ontwikkelingen in de uitvoeringsprogramma's

2.2.1. *Ondernemend Zeeland (Uitvoeringsprogramma Regionale Economie)*

Zeeland is binnen Nederland een van de provincies die economisch het zwaarst wordt getroffen door Corona, onder meer vanwege het relatief grote aandeel van de industrie. De industrie is sterk geïnternationaliseerd en daardoor gevoelig voor verstoringen in de wereldeconomie. Andere sectoren die in Zeeland ook zwaar getroffen worden zijn het MKB, detailhandel, toerisme / vrijetijdssector en cultuur. De opgave voor Zeeland is om de economische structuur te behouden en te versterken.

Naast de generieke maatregelen van het Rijk is het daarom belangrijk om het 'brede' MKB in Zeeland directe ondersteuning te bieden. In de Zomerbrief hebben wij meer inzicht geboden in de wijze waarop wij daar via de noodmaatregelen MKB invulling aan geven.

De extra impuls voor het Investeringsfonds Zeeland (via “Wind in de Zeilen”) versterkt het groei-vermogen van de Zeeuwse economie. Verder spelen we in op de mogelijkheden van het recentelijk gepresenteerde Groeifonds en de nieuwe Europese programma’s.

Ondersteuning Europese programma’s

Voor de goedkeuring van de Europese commissie voor de inzet van de EFRO-fondsen – die voor Zeeland met name zijn opgenomen in het operationele programma Zuid 2021-2027 en het Interregprogramma – is het van belang dat er zicht is op meerjarige cofinanciering vanuit de provincie. Het aandeel van Zeeland in dit programma bedraagt ruim € 14 miljoen (inclusief kosten voor technische bijstand), waar € 21 miljoen aan Europese cofinanciering tegenover staat. Dat betekent dat voor een bijdrage van € 14 miljoen in totaal voor bijna € 35 miljoen in Zeeuwse projecten geïnvesteerd kan worden.

De financiële ruimte binnen de provinciale begroting is beperkt. Voor de cofinanciering zijn we primair aangewezen op de budgetten uit de bestaande uitvoeringsprogramma’s. Aanvulling uit Europese middelen leidt dan tot lagere netto kosten voor hetzelfde doel binnen die uitvoeringsprogramma’s.

Op voorhand is niet bekend wanneer op welke beleidsterreinen precies openstellingen binnen het operationeel programma gaan plaatsvinden. Om maximaal gebruik te maken van Europese middelen hebben we dus een flexibel instrument nodig.

Uitgangspunt is dat we jaarlijks voor € 1,7 miljoen aan projecten indienen voor cofinanciering, binnen de openstellingen die dan gelden. Binnen de bestaande uitvoeringsprogramma’s kan in totaal ca € 1,1 miljoen¹ per jaar beschikbaar gehouden worden voor het inspelen op de openstellingen die er op dat moment zijn. Dit zijn doorgaans budgetten die een vrij karakter hebben en op voorhand niet zijn gekoppeld aan bestuurlijke verplichtingen. Juist in combinatie met Europese cofinanciering kunnen zij een sterke bijdrage aan het realiseren van de beleidsdoelstelling uit de begroting leveren, doordat specifiek ingespeeld kan worden op ontwikkelingen van dat moment. De resterende € 0,6 miljoen per jaar verwachten we te kunnen invullen met projecten die we toch al voornemens waren uit te voeren, maar waarop Europese cofinanciering mogelijk blijkt doordat het project ook blijkt te passen binnen een openstelling van het operationeel programma.

We stellen voor om in deze systematiek van een flexibel instrument te kiezen voor een fondsbenadering. We stellen daarvoor een nieuwe bestemmingsreserve ‘Cofinanciering Europese Pro-

(Periode 2020 - 2024 bedragen x € 1.000)	Budgettaire ruimte	Invest. agenda
Betá Campus 3 ^e fase (2020)		-550
OP-Zuid 2021 – 2027 (2021)	210	
Circulaire economie (2021 - 2023)	75	
MIT-Zuid (2021)		900
Subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling (2021)		160
Zeeland FM (2021)		150
Financieringstafels (2021 - 2022)	100	
Digitale agenda (2021 – 2023)	688	

¹ Zie bijlage 3 voor een nadere detaillering

jecten' in. Flexibiliteit is nodig, omdat we ten opzichte van de andere zuidelijke provincies minder beoogde cofinancieringsmiddelen hebben. Daardoor is het van belang tijdig zicht te hebben op de cofinanciering om te kunnen deelnemen in een openstelling, zodat goede en waardevolle projecten voor Zeeland ook tijdig kunnen voorbereiden om een goede aanvraag te kunnen indienen.

Aan deze reserve koppelen we de middelen (€ 1,1 miljoen) die we jaarlijks beschikbaar hebben voor Europese cofinanciering. Indien zich een openstelling voordoet voor een uitvoeringsprogramma waarin onvoldoende cofinancieringsmiddelen beschikbaar zijn, doen we in dat geval een beroep op de beoogde cofinancieringsmiddelen uit de andere uitvoeringsprogramma's. We zoeken dan zo veel mogelijk naar samenhang tussen de doelstellingen van de uitvoeringsprogramma's, maar ook dat zal niet altijd mogelijk zijn. Door deze middelen uit te wisselen zijn we in staat om die betreffende openstelling optimaal te faciliteren van de benodigde cofinanciering. Dat vraagt wel commitment van uw Staten op deze werkwijze. De mutaties in de bestemmingsreserve zijn van invloed op de beleidsdoelstellingen in de uitvoeringsprogramma's van de provinciale begroting en vragen daarom instemming van uw Staten. Gezien de korte doorlooptijden van openstellingen zal het echter niet altijd mogelijk zijn de herschikking van deze middelen voorafgaand aan uw Staten ter besluitvorming voor te leggen.

Indien middelen in enig jaar niet worden ingezet worden deze aan de bestemmingsreserve toegevoegd om in te zetten voor toekomstige openstellingen. Ook budgetten die gedeeltelijk vrijvallen vanwege EU-bijdragen voegen we toe aan de reserve voor toekomstige openstellingen. Uiteraard is het wel de bedoeling dat de inzet over gehele programmaperiode evenwichtig is en in overeenstemming met de beleidsdoelstellingen uit de begroting. Daarom zullen we jaarlijks rapporteren over de voortgang van het OP-programma en de inzet daarvan binnen onze uitvoeringsprogramma's.

We beogen daarmee om in de programmaperiode tot een totale invulling van de cofinancieringsopgave te komen. De mate van realisatie hierin kan namelijk ook van invloed zijn op toekenningen voor toekomstige EU-programma's.

Incidenteel is voor technische bijstand in 2021 op het OP-Zuid programma aanvullend € 210.000 benodigd. In de jaren daarna wordt de technische bijstand uit de bestaande begroting gedekt.

Campus Zeeland

Door de afspraak, in "Wind in de Zeilen", om een Delta-Kenniscentrum op te richten, komen onze ambities rond het hoger en wetenschappelijk onderwijs in een stroomversnelling. De plannen rond het Delta Kenniscentrum zijn nu in de kwartiermakersfase.

Eerder was al € 1,55 miljoen beschikbaar gesteld voor het realiseren van een gezamenlijk samenwerkingsplatform en onderzoeksprogramma Deltavraagstukken van Campus Zeeland en de Universiteit van Gent, met Zeeland als living lab (3^e fase bèta Campus). Het is de bedoeling om het Delta Kenniscentrum en het samenwerkingsplatform Deltavraagstukken zoveel mogelijk te integreren. Daarom worden, tot het moment dat de uitkomsten uit van de kwartiermakersfase

van het Kenniscentrum bekend zijn, de stappen rondom het samenwerkingsplatform tijdelijk getemporiseerd. Dat heeft tot gevolg dat we van het bestaande budget € 500.000 overhevelen naar 2021 en dat € 550.000 kan terugvloeien naar de investeringsagenda.

In 2021 continueren we de versterking van de kennis- en innovatienetwerken. We zetten in op versterking van intersectorale samenwerking tussen de kennis- en innovatienetwerken, het stimuleren en ondersteunen in het gebruik van de financieringsmogelijkheden voor projecten en haalbaarheidsonderzoeken ten aanzien van de aanjaagmiddelen (Zeeland in Stroomversnelling), OP Zuid en andere Europese programmafinanciering. Ook het opzetten van netwerken in Zeeuwse economische sectoren hoort hierbij. Hiervoor is € 400.000 benodigd. Om de doelstellingen van Campus Zeeland in 2021 te ondersteunen in de realisatie stellen we € 200.000 beschikbaar voor verdere ondersteuning en implementatiekracht.

Circulaire economie

Op initiatief van North Sea Port, Portiz en Zeeuwse Milieufederatie wordt de ambitie duurzame havens 2030 herzien. Dit is een vervolg van een eerder initiatief uit 2016. Er wordt een samenhangend programma opgesteld rond duurzame groei, goede lucht- en waterkwaliteit, schoon vervoer, robuuste biodiversiteit en doeltreffende Energie & Klimaatstrategie. Als provincie hebben we een ondersteunende rol. In de periode tot 2023 is daarvoor jaarlijks € 25.000 benodigd.

Innovatiefinanciering

MIT-Zuid

De MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT) is een samenwerking gericht op stimulering van innovatie bij het MKB met het ministerie van EZK en de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland. EZK betaalt 50% van het totale subsidiebedrag, namelijk € 900.000. Dat betekent dat de totale benodigde provinciale cofinanciering € 900.000 bedraagt.

Zeeland FM

Zeeland Financial Matching (Zeeland FM) is een bestaand voucherprogramma dat wordt uitgevoerd door Impuls Zeeland met het doel om met name kleinere ondernemers te helpen bij het realiseren van financiering. De hulp van een financieel specialist kan een belangrijke rol spelen bij het verkrijgen van een financiering. Met de eerdere toekenning van aanvullende middelen voor 2020 in het kader van de Noodmaatregelen MKB als gevolg van Corona, is het instrument Zeeland FM met succes breder opgezet en uitgebreid. Voor continuering in 2021 is € 150.000 benodigd.

Aanjaaggelden

Tezamen met het Rijk en de Zeeuwse gemeenten hebben we het initiatief genomen om een gezamenlijk fonds voor economisch structuurversterking in het leven te roepen: de subsidieregeling Zeeland in Stroomversnelling. Deze regeling is gebaseerd op de bestaande Regiodeal gelden. In 2021 vinden weer een aantal openstellingen van deze subsidieregeling plaats, waarvoor wij provinciale cofinanciering dienen te leveren. We stellen daarom voor om in 2021 € 160.000 uit de investeringsagenda hiervoor beschikbaar te stellen.

Financieringstafels

Het doel van de tafels is om het (brede) MKB te ondersteunen bij het oplossen van financieringstekorten. Naast toegang tot financiering worden ook de netwerken van de deelnemers, waar mogelijk, verbonden met innovatieve ondernemers, worden subsidie-instrumenten gekoppeld en wordt ondersteuning geboden bij het investeringsgereed worden van ondernemingen. Dit vraagt in 2021 en 2022 jaarlijks € 50.000.

Digitale agenda

De digitale transformatie is wereldwijd aan de gang, zowel bij het bedrijfsleven als bij overheden en maatschappelijke instellingen, en dus ook ons. In het coalitieakkoord 'Samen verschil maken' is opgenomen dat in de Digitale Agenda duidelijk wordt welke effecten de digitale transformatie met zich meebrengt, wat die betekenen voor het werk van de provincie en hoe we ons als provincie hiertoe willen verhouden.

Naast inhoudelijke vraagstukken, zoals digitale bereikbaarheid, gaat het ook om ethische vraagstukken rondom gebruik, eigenaarschap en veiligheid van data. Op basis van de verkenning naar een digitale agenda, die afgelopen periode gestart is, zijn strategische lijnen (zie kader) onderkend die het brede vraagstuk inkaderen en gezamenlijk een compleet beeld geven van het vraagstuk waar de provincie voor staat.

Deze lijnen van de digitale agenda zullen in de komende periode met externe stakeholders besproken worden. Corona heeft een eerder proces van co-creatie en/of afstemming gefrustreerd.

Om tot een verdere doorontwikkeling van de digitale agenda te komen stellen we daarom voor om in 2021 € 323.000, in 2022 € 208.000 en in 2023 € 158.000 beschikbaar stellen.

Interprovinciaal wordt samengewerkt

op digitaal terrein, georganiseerd vanuit het IPO. Binnen een gezamenlijke interprovinciale digitale agenda (IDA) wordt komend jaar gewerkt aan onder andere gezamenlijke inkoop van data, software en informatiesystemen, het vormgeven van standaarden, voldoen aan wetgeving met betrekking de digitale overheid en benutten van kansen voor maatschappelijke opgaven. Het jaarplan 2021 van de IDA is inhoudelijk afgestemd met provincie Zeeland.

De voorgestelde strategische lijnen van de digitale agenda zijn:

1. **Data ontketenen:** Momenteel gebruikt de provincie data voornamelijk op het beschrijvende en diagnostische niveau, het doel is het bereiken van het niveau van voorschrijvend en voorspellend omgaan met data in maatschappelijk opgaven en programma's.
2. **Connectiviteit:** De Zeeuwse digitale infrastructuur is fit for the future. Er is door sturing en stimulering een balans in het totale spectrum van connectiviteit (glasvezel, coax, LoRa-WAN, 5G) in relatie tot omringende regio's en de IOT ambities. Daarnaast wordt er duidelijkheid verschaft of er een veilig en vertrouwd overheidsnetwerk voor het faciliteren van maatschappelijke diensten en voorzieningen gewenst is.
3. **Digitale innovatie MKB:** Naast het ondersteunen van het innovatieve MKB bij digitale transformatie is er ook een versnelling teweeg gebracht in de digitalisering van het brede MKB o.a. door cross-sectorale inspiratie te faciliteren en ondernemers praktische digitale skills aan te reiken. Door een actieve rol heeft de provincie goed zicht op digitale ontwikkelingen in de regio.
4. **Netwerksturing & stimulering:** In control zijn bij digitale initiatieven waar de provincie een rol speelt vanuit netwerksturing en stimulering en hierdoor het digitaal risicoprofiel te verkleinen.
5. **Provinciale dienstverlening:** Wendbaar en zorgvuldig omgaan met bescherming van privacy, het bewaken van digitale veiligheid en het zorgvuldig toepassen van nieuwe technologie, met duidelijke afspraken over het delen van data. Organisatie breed is de datavaardigheid gestegen en is digitaal leiderschap een standaardonderdeel van managementvaardigheden zodat iedere manager weet wat digitalisering voor zijn domein betekent en hierop sturen kan.

Noodmaatregelen MKB

In de voorjaarsnota 2020 is € 2 miljoen beschikbaar gesteld voor het dempen van de impact van de gevolgen van het coronavirus op de Zeeuwse Economie en werkgelegenheid. Over de invulling van het budget hebben we u in de Zomerbrief geïnformeerd. Diverse maatregelen zijn inmiddels geïmplementeerd. De voortgang op alle onderdelen loopt nu voorspoedig, maar zal naar verwachting ook doorlopen naar 2021. In de slotwijziging van de begroting 2020 zullen we dan ook een voorstel doen om deze middelen ook in 2021 beschikbaar te houden.

Uit het budget van de noodmaatregelen MKB is € 100.000 ingezet om grotere ondernemers (met meer dan 100 medewerkers) de mogelijkheid te bieden om met gebruik van de voucherregeling Zeeland FM een uitgebreid organisatieadvies te laten opstellen. Hiervoor zijn vier vouchers beschikbaar gesteld, waarvan er inmiddels één is toegekend.

Het is niet de verwachting dat nog een verder beroep op deze vouchers wordt gedaan. Daarom stellen we voor deze € 100.000 in te zetten voor de voucherregeling toeristische sector. Aan de voucherregeling Toerisme is reeds € 300.000 toegekend. Aangezien voor de sluitingsdatum het aantal aanvragen hoger was dan voorzien, kunnen met het aanvullende budget vier extra vouchers worden toegekend.

Voorgesteld besluit In de begroting 2021 een bestemmingsreserve 'Cofinanciering Europese Programma's' instellen voor de periode 2021 tot en met 2027, waarop de hiervoor beschreven fondswerking van toepassing is.

2.2.2. Woonplaats Zeeland (Uitvoeringsprogramma Fysieke Leefomgeving)

Het programma richt zich op een breed veld, van Deltawateren tot wonen en bedrijventerreinen. De impact van de coronacrisis is vooral merkbaar op de toeristisch recreatieve sector. Daarom versterken we samen met onze partners de toekomstbestendigheid en de innovatie van de sector. Daarnaast zien we meer en meer een samenloop ontstaan met bijvoorbeeld de stikstof-opgave en opgaven rond de deltawateren. Via de Kustvisie en de inzet van middelen uit de regiodeal spelen we daarop in. In 2021 richten we ons nadrukkelijker op de middelen die beschikbaar komen in het kader van de Europese herstelprogramma's.

(Periode 2020 - 2024 bedragen x € 1.000)		
	Budgettaire ruimte	Invest. agenda
Convenant Veerse Meer (2021)	85	

Onze inzet om de Kanaalzone (North Seaport District) aan te wijzen als NOVI-gebied is succesvol geweest. We verwachten in het voorjaar de samenwerking met het Rijk verder te bekrachtigen via uitvoeringssporen van de Nationale Omgevingsvisie.

We bereiden ons samen met onze partners voor op de inwerkingtreding van omgevingswet, met name als het gaat om de digitale dienstverlening. In het verlengde van de Omgevingsvisie stellen we het Waterprogramma op en werken we aan de verbetering van de waterkwaliteit.

Met de gemeenten werken we aan de Zeeuwse woonagenda om met bestaande en nieuwe instrumenten de woningvoorraad te verbeteren. Dat is ook van belang om nieuwe inwoners naar Zeeland te trekken.

Convenant Veerse Meer

Het onderhoud aan recreatieve voorzieningen in het Veerse Meer wordt al tientallen jaren verzorgd door het Waterschap en betaald door de convenantpartners. Met de betrokken partners onderzoeken we in 2021 de mogelijkheid van een andere financieringsstructuur. De Gebiedsvisie Veerse Meer en het onderzoek is nog niet beschikbaar op het moment waarop het huidige convenant afloopt. Daarom is een verlenging van het convenant tot 1 januari 2022 gewenst. Het betreft voor de Provincie een bijdrage van € 85.000.

Fonds Impuls Bedrijventerreinen

Er zijn dit jaar minder projecten ingediend via de regeling Fonds Impuls Bedrijventerreinen (FIB) dan er ruimte was, waardoor tenminste € 300.000 resteert. Wij stellen voor om daarvan € 200.000 in te zetten voor de tweede tranche 2020 van PIW (zie hieronder). Met de resterende € 100.000 bereiden we een nieuwe openstelling FIB voor. Naar aanleiding van een evaluatie eerder dit jaar werken we aan een aanpassing van het FIB vanaf 2021. Door middel van inspiratie, kennis, scans en analyses stimuleren we dat gemeenten en ondernemers tot betere voorstellen voor de verduurzaming en herstructurering van bedrijventerreinen komen. Om deze fase van kennisontwikkeling en planvorming uit te voeren stellen we voor de resterende € 100.000 beschikbaar te stellen voor deze kennisontwikkeling en planvorming. Aan de hand van de uitkomsten doen wij in de voorjaarsnota 2021 een voorstel voor openstelling van een aangepaste FIB regeling. Hierbij maken we tevens gebruik van de resultaten van de duurzaamheidsscans op bedrijventerreinen die vanuit de Regiodeal gefinancierd worden.

Provinciale Impuls Wonen

Het instrument Provinciale Impuls Wonen (PIW) is ingezet als subsidieregeling om de woningvoorraad toekomstbestendig te maken. Voor de negende ronde in 2020 was € 1 miljoen beschikbaar. Door de coronacrisis is dit bedrag niet volledig benut en resteerde een bedrag van ruim € 300.000. Op 29 mei 2020 heeft u een motie aangenomen waarin u het college opdraagt een voorstel te doen voor een tweede tranche van de PIW in dit jaar, met een substantiële aanvulling op dat restant.

Wij stellen daarom voor € 200.000 aanvullend beschikbaar te stellen (uit het overschot FIB, zie hierboven) en daarmee een extra tranche van € 500.000 (ca 15-20 projecten) te realiseren, die nog dit jaar start en doorloopt in 2021.

2.2.3. Iedereen telt! (Uitvoeringsprogramma Cultuur, Erfgoed, Leefbaarheid en Sport)

Het cultuurveld is als een van de eerste sectoren getroffen door de gevolgen van Corona en zal een van de laatste zijn om weer actief te worden. De afgelopen maanden kenmerkten zich door afzegging van geplande evenementen en festivals en het creatief zoeken naar opstartmogelijkheden. De directe economische schade onder subsidierelaties bedroeg € 1,4 miljoen (peilmoment 1 juni).

Vooruitkijkend zien we dat voorzieningen zoals bijvoorbeeld schouwburgen en podiumkunsten een kostenstructuur hebben die moeilijk beïnvloedbaar is. Zij gaan zonder meer financieel zware tijden tegemoet. Niet alles zal in stand gehouden kunnen worden. De organisatiegraad binnen het cultuurveld is in het afgelopen jaar toegenomen: men herkent dat in de verbinding tussen cultuur en andere werkvelden veel potentie ligt. Wij ondersteunen die met de vorming van een Cultural Board (cq. samenwerking met de Economic Board) en het inrichten van een tijdelijk Zeeuws Stimuleringsfonds voor Cultuur.

Voor Leefbaarheid en samenleving gaan we verder met het ontwikkelen van instrumenten rond brede welvaart, participatie en duurzame ontwikkeling.

Zeeuws Stimuleringsfonds Cultuur.

In de zomerbrief 2020 hebben wij u geïnformeerd over het instellen van een Zeeuws Stimuleringsfonds Cultuur (ZSC), dat gevoed wordt met bestaande middelen uit de begroting. Het ZSC is gericht op het bevorderen van toekomstgerichte samenwerking en vernieuwing. Daarmee bieden we continuïteit aan dragende culturele voorzieningen. Tevens zetten we het ZSC in als cofinanciering op kleinere activiteiten, waarmee we een multiplier realiseren op werkgelegenheid in de culturele keten. Bij de besteding van de middelen zoeken we uiteraard samenwerking met gemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven.

<i>(Periode 2020 - 2024 bedragen x € 1.000)</i>	Budgettaire ruimte	Invest. agenda
Four Freedom Awards door het jaar heen (2021 - 2023)	115	
Beheer en onderhoud Provinciaal kunstbezit (2020 e.v.)	85	
Cultuureducatie met kwaliteit (2021 – 2024)	400	
Jongerenparticipatie (2020)	30	
Zeeuwse Data Alliantie (2020 – 2021)	50	

Onderdeel van de voeding van het ZSC is de vrijval van cultuursubsidies. In de praktijk blijkt dat instellingen en organisaties creatief zijn om activiteiten in een gewijzigde vorm toch doorgang te kunnen laten vinden. Dat betekent dat de vrijval waarschijnlijk lager zal uitvallen, maar daardoor ook dat het beroep op het stimuleringsfonds lager uitvalt. Om toch voldoende flexibiliteit in het fonds te hebben stellen we voor om de aanvullend toegekende middelen (€ 440.000) voor de regeling Restauratie Rijksmonumenten in 2020 hiervoor te bestemmen. In de praktijk blijkt het namelijk niet haalbaar om dit jaar nog een aanvullende regeling open te stellen.

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) hebben Rijk, IPO en VNG gesproken over compensatie van de coronaschade. Inmiddels heeft het Rijk bekend gemaakt dat de Provincies € 8 miljoen compensatie ontvangen. Voor Zeeland gaat het om € 1,4 miljoen. Dit bedrag zal via een specifieke uitkering worden overgemaakt. De beschikking, en daarmee ook de voorwaarden over de wijze van besteding van deze middelen, is nog niet ontvangen. Wij hopen dat een deel van dit bedrag ook breder inzetbaar is en daardoor ook toegevoegd kan worden aan het ZSC.

Four Freedom Awards

De Four Freedoms Awards zetten Zeeland internationaal op de kaart. Met “Four Freedoms Awards door het jaar heen” verbreden we de impact en betekenis daarvan: samen met netwerk-

partners worden de Four Freedoms vaker uitgedragen en voorzien van hedendaagse betekenis. In de periode 2021 tot en met 2023 zetten we daar respectievelijk € 25.000, € 35.000 en € 55.000 per jaar op in.

Beheer en onderhoud provinciaal kunstbezit

Het Zeeuws Museum beheert de provinciale kunstbezitten. Hieronder vallen de wandtapijten, de Provinciale museale kunstcollectie (PKCZ) en een kleine groep overige werken. Voor het structureel beheer en onderhoud hiervan is vanaf 2020 structureel € 17.000 aanvullend budget benodigd.

Cultuureducatie met Kwaliteit

Door deelname aan de Rijksregeling Cultuur met Kwaliteit 2021 - 2024 kunnen provincie en gemeenten, in vervolg op voorgaande Rijkregelingen, continuïteit bieden aan cultuureducatie binnen het Zeeuwse basisonderwijs. Voor de cofinanciering op de rijksbijdrage is in deze periode jaarlijks aanvullend € 100.000 benodigd, omdat de matchingsbijdrage voor de nieuwe periode is verhoogd.

Jongerenparticipatie

We trekken in 2020 eenmalig € 30.000 uit voor jongerenparticipatie, specifiek om jongeren actief te betrekken bij het gesprek over Corona. Hoe zien jongeren het rijksbeleid, welke keuzes zouden zij maken? JouwZeeland neemt hier samen met de Veiligheidsregio Zeeland het voortouw in.

Zeeuwse Data Alliantie

Wij willen de vorming van de Zeeuwse data alliantie beleggen bij een Zeeuwse kennisinstelling en versterken met een planbureau functie. Daartoe vinden op dit moment onderzoek en (verkenende) gesprekken plaats, gericht op uitvoering in 2021. Om dit proces goed te begeleiden zijn middelen nodig voor extern advies en ondersteuning. We stellen daarom voor om in 2020 en 2021 jaarlijks € 25.000 beschikbaar te stellen.

2.2.4. Mobiliteit op maat (Uitvoeringsprogramma Regionale Bereikbaarheid)

Mobiliteit staat niet stil! Goed wonen, werken en leven in Zeeland vraagt om een optimale bereikbaarheid.

We blijven investeren in verkeersveiligheid en doorstroming, waarbij we voor 2021 en 2022 gebruik maken van cofinanciering vanuit de eerste tranche van de Impulsregeling SPV (Strategisch Plan Verkeersveiligheid). Dit om de fietsers letterlijk meer ruimte te geven bij infra-maatregelen. Ook de gedragskant van verkeersveiligheid krijgt een nieuwe impuls via de nieuwe Zeeuwse uitvoeringsagenda SPV 2030 die we dit jaar hebben vastgesteld. Ook hier

(Periode 2020 - 2024 bedragen x € 1.000)	Budgettaire ruimte	Invest. agenda
Concessie busvervoer (2021)	325	
Wegeninvesteringen (2021 – 2022)		5.142
Rijbaanscheiding N289 – Kapelle (2021)		184
Rondweg oud Vossemeer (2021)		100

veel zorg voor de zwakkere verkeersdeelnemers en het voorkomen van ongewenst gedrag (alcohol, snelheid, smartphone). Via de extra financiële impuls vanuit het compensatiepakket Wind in de Zeilen komt er versnelling op de voorbereiding van Rail Gent-Terneuzen.

Door de coronacrisis maken minder reizigers gebruik van de bus in Zeeland en de Westerschelde ferry (WSF). Op dit moment zit het gebruik van het OV in Zeeland op circa 60 % van vorig jaar. Het Rijk compenseert in ieder geval over de periode tot 1 juli 2021 93% tot 95% van de inkomstenderving. Daarbij verwacht het Rijk wel van decentrale overheden en vervoerders dat zij de dienstregeling en bedrijfsvoering aanpassen op (deels blijvend) lagere reizigers aantallen. Wij stellen samen met de vervoerder en de onderwijssector (grootste gebruikersgroep van het OV) een transitieplan op, waarmee op een nieuw evenwicht wordt ingespeeld en ook vraagafhankelijk vervoer in beeld komt.

Door de onzekerheid over de beschikbaarheidsvergoeding 2021 is de voorbereiding van de dienstregeling openbaar busvervoer 2021 vertraagd. Het heeft onze voorkeur om de dienstregeling in ieder geval de eerste 2 maanden van 2021 te blijven baseren op de dienstregeling 2020. In de tussentijd bespreken wij met Connexxion en de betrokken stakeholders hoe de periode tot de inwerkingtreding van het transitieplan (c.q. een nieuwe dienstregeling) kan worden overbrugd. Dit betekent dat wij nu incidenteel Connexxion tegemoet komen door € 325.000 extra budget in 2021 beschikbaar te stellen.

Hoewel de exacte financiële gevolgen van de beschikbaarheidsvergoeding voor de WSF op dit moment nog onduidelijk zijn, heeft de coronacrisis een fors negatief effect op de financiële positie van de WSF. De directie van de WSF werkt een plan uit om besparingen te realiseren en kosten beheersbaar te houden. Vanuit onze rol van aandeelhouder volgen wij de financiële situatie van de WSF nauwlettend. Indien de situatie daarom vraagt leggen wij mogelijk later een voorstel aan u voor om haar financiële positie te versterken.

Uitvoeren wegeninvesteringen

Verbetering van doorstroming én verkeersveiligheid staan centraal bij het investeren in de wegeninfrastructuur. De nadruk ligt steeds meer op gebiedsgewijze aanpakken (o.a. Zuid Beveland) en generieke maatregelen, zoals de aanpak van traversen of verbetering van fietspaden.

In het Meerjarenprogramma infrastructuur Zeeland is in beeld welke wegeninvesteringen op korte en middellange termijn nodig zijn. Het voorbereiden en bestedingsgereed maken van wegeninvesteringen is een continue proces. Voor 2021 en 2022 stellen we uit de investeringsagenda middelen beschikbaar voor de hieronder opgenomen projecten. Tevens is voor een aantal projecten in het kader van de rijkssubsidieregeling Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) een aanvraag gedaan

Investering	Bedrag x € 1.000	Afschrijving
N664 's heer Hendrikskinderen (2022)	1.644	Vanaf 2024, 35 jaar
N662 afwaardering Ritthemse straat (2021)	454	Vanaf 2023, 35 jaar
N666 Ronde Baarlandse zandweg (2022)	644	Vanaf 2024, 35 jaar
N252 Ronde MVP (2022)	1.600	Vanaf 2023, 35 jaar
N257 Philipsdam (2021)	800	Vanaf 2023, 35 jaar
	5.142	

voor een bijdrage in deze projecten. De verwachting is dat eind dit jaar duidelijk is hoeveel subsidie per project wordt toegekend. Vooralsnog gaan we uit van de aangevraagde subsidiebijdragen in de kredieten die we nu in de najaarsnota voorleggen. Indien de subsidietoekenning later anders uitpakt zullen we u een aangepast voorstel voor het krediet voorleggen.

N662 - A58 rotonde Ritthem + afwaarderen Ritthemsestraat

Eerder is krediet toegekend voor de aanleg van de rotonde en het afwaarderen van de Ritthemsestraat naar erftoegangsweg. Uit het definitief ontwerp en bijbehorende kosten calculaties blijken de kosten echter hoger dan geraamd. Uitgaande van € 152.000 SPV-subsidie, dient het krediet met € 454.000 opgehoogd te worden.

N664 's Heer Hendrikskinderen

De N664 ofwel de nieuwe Rijksweg tussen de N665 bij 's Heer Arendskerke tot de N256 Delta-weg heeft met de aanleg van de verbrede Sloeweg en de nieuwe aansluiting bij Heinkenszand een lokale functie gekregen. Dat vergt - met name ter hoogte van 's Heer Hendrikskinderen - ook een andere inrichting van de weg. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente Goes, het waterschap en de Provincie. Wij hebben als wegbeheerder hier het grootste aandeel in. Onze bijdrage aan het project bedraagt € 1.644.000 in 2022. Dit is inclusief een SPV subsidie ad € 356.000.

Rotonde N666 - Baarlandsezandweg en opheffen aansluiting N666-Schoorkenszandweg

De N666 is een gebiedsontsluitingsweg. Om het kruispunt ter hoogte van het bedrijventerrein bij 's Gravenpolder veiliger te maken is het gewenst een rotonde aan te leggen en daarna de aansluiting op het bedrijventerrein opnieuw in te richten. De aanleg is voorzien in 2022, waarvoor een krediet benodigd is van € 644.000. Dit is inclusief € 312.000 SPV subsidie.

Rotonde N252 – ontsluiting Maintenance Value Park Terneuzen

De ontwikkelingen bij DOW en het Maintenance Value Park zijn zodanig dat het verkeer op de toeleidende wegen dreigt vast te lopen vanwege de beperkende infrastructuur. De capaciteitsbeperking zit met name in de rotondes bij de op- en afritten van de N62 naar de N252. Een recente studie heeft uitgewezen dat, indien de meest Oostelijke rotonde wordt vervangen door een zogeheten knie-rotonde, de congestieproblematiek wordt opgelost. De kosten hiervoor worden geraamd op € 1,6 miljoen. Aanleg is voorzien in 2022.

Rondweg Oud Vossemeer en ontsluiting bedrijventerrein Welgelegen

Tezamen met de gemeente Tholen en het waterschap hebben we een studie uitgevoerd naar een rondweg Oud Vossemeer en een nieuwe zuidelijke ontsluiting van het bedrijventerrein Welgelegen. De geschatte kosten van de rondweg in de voorkeursvariant bedragen € 7,5 miljoen. De komende jaren wordt verder gewerkt aan de planuitwerking, gericht op start uitvoering medio 2023/2024. Voor de verdere uitwerking van dit project zijn diverse onderzoeken nodig. Een voorbereidingsbudget van € 100.000 is daarvoor benodigd.

Rijbaanscheiding N289 – De Klinker bij Kapelle

Op de N289 ter hoogte van Biezelingse bevindt zich een verkeersonveilige aansluiting, die veel wordt gebruikt door ongewenst doorgaand (vracht)verkeer, waardoor de doorstroming op de hoofdrijbaan wordt belemmerd. Dat levert gevaarlijke situaties op. Om tot een veilige inrichting

te komen middels het aanbrengen van een rijbaanscheiding is in 2021 een budget benodigd van € 184.000. Dat is inclusief € 136.000 SPV subsidie.

N257 Herinrichting naar Gebiedsontsluitingsweg Philipsdam i.c.m. rehabilitatie

Grootschalig onderhoud aan de weg over de Philipsdam is opgenomen in de begroting 2021. De huidige inrichting komt echter niet overeen met de CROW-richtlijnen. Daarom wordt voorgesteld de maximum snelheid te verlagen naar 80 km/u en de weg in te richten als gebiedsontsluitingsweg. Doordat de maximum snelheid verlaagd wordt heeft dat bovendien een positief gevolg voor de stikstofdepositie in het direct aanliggend Natura2000 gebied. De meerkosten voor diverse aanpassingen, inclusief een aan te leggen rotonde aan de zuidzijde van de Philipsdam bedragen € 800.000. Dit krediet is in 2021 benodigd.

Voorgesteld besluit: Voor de hiervoor genoemde investeringsprojecten met een totale omvang van € 5,1 miljoen afzonderlijke investeringskredieten instellen. Tevens een zelfde bedrag onttrekken aan de investeringsagenda ten gunste van de dekkingsreserve wegeninvesteringen. De dekkingsreserve vervolgens in een gelijk tempo als de afschrijving van het krediet laten vrijvallen voor de dekking van deze afschrijvingslasten.

2.2.5. Balans in landelijk gebied (Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied, Landbouw en Natuur)

Er komt veel af op het Zeeuwse landelijk gebied. Stikstof, klimaat, verdroging en zoet water, de inzet voor een volhoudbare landbouw en de inspanningen voor het versterken van de biodiversiteit. Met onze partners zijn we bezig deze opgaven zoveel mogelijk in samenhang op te pakken. Vanuit de landelijke agenda zullen hier de komende maanden ook forse impulsen aan gegeven worden die hun weg zullen vinden in onze provincie. Vanuit de stikstofopgave zullen in het kader van het Programma Natuur afspraken gemaakt worden over extra investeringen in de natuur. Vanuit de klimaatagenda zal de landelijke bossenstrategie vertaald worden in een Zeeuwse bosvisie. En het Gemeenschappelijk landbouwbeleid zal zijn vertaling krijgen in een Nationaal Strategisch Plan. Door eerdere toekenning van aanvullende POP3 middelen voor 2021 en 2022 is de overgangperiode naar dat nationaal strategisch plan inmiddels goed geregeld. Voor al deze landelijke ontwikkelingen geldt dat die mogelijk ook provinciale bijdragen gaan vragen. Daar komen we in de voorjaarsnota op terug.

<i>(Periode 2020 - 2024 bedragen x € 1.000)</i>	Budgettaire ruimte	Invest. agenda
Nationale databank flora en fauna (2021 e.v.)	444	
Biodiversiteit provinciaal groenbeheer (2021 – 2023)	492	
Uitvoeringskosten POP/GLB (2021 – 2022)	560	

Nationale Databank Flora en Fauna

De taken en verantwoordelijkheden van de provincies voor het natuurbeleid impliceren medeverantwoordelijkheid voor de monitoring van natuurgegevens en de weergave daarvan. De Nationale databank Flora en Fauna (NDFF) is een cruciaal onderdeel van de nationale informatievoorziening van natuurdata, voor de opslag van de monitoringsgegevens ter onderbouwing van

de effectiviteit van het biodiversiteitsbeleid, de aanpak van het stikstofprobleem, de energietransitie, de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van de Wet natuurbescherming en de Omgevingswet en uitvoering en evaluatie van het natuurbeheer.

De NDFF heeft om goed te kunnen functioneren een transitie nodig. De database is verouderd waardoor omzetting naar een betere structuur nodig is en de toegankelijkheid van de data moet verbeterd worden. LNV en de provincies zijn overeengekomen de transitie van de NDFF vanaf 2021 in te zetten en de benodigde middelen bijeen te brengen. De bijdrage vanuit Zeeland is volgens de gebruikelijke verdeelsleutels € 37.710 in 2021, € 87.990 in 2022, € 150.840 in 2023 en € 167.600 in 2024.

Meer biodiversiteit in het provinciale groenbeheer

Vooruitlopend op het groenbeheerplan heeft u in uw vergadering februari 2019 en bij de voorjaarsnota 2020 in totaal € 142.000 beschikbaar gesteld voor versterking van de biodiversiteit in het provinciale groenbeheer. In het Groenbeheerplan, dat u recent is toegestuurd, is een analyse gemaakt van wegbermen die het meest kansrijk zijn voor ecologisch beheer. Wij stellen voor om nu aanvullende middelen beschikbaar te stellen, zodat we de top 10 meest kansrijke locaties uit dat Groenbeheerplan kunnen aanpakken. Het gaat om een bedrag van € 164.000 voor 2021 tot en met 2023.

Uitvoeringskosten POP/GLB

In de voorjaarsnota zijn bovenop de bestaande middelen ook aanvullende middelen toegekend ter bevordering van de verdere transitie naar een volhoudbare landbouw gedurende de transitieperiode POP GLB (2021 en 2022). Voor de uitvoeringskosten zijn onvoldoende middelen beschikbaar. Wij stellen voor om daar aanvullend € 325.000 in 2021 en € 235.000 in 2022 te reserveren.

3.2.6 Energie op klimaat! (uitvoeringsprogramma energie en klimaat)

Het uitvoeringsprogramma energie en klimaat richt zich op de uitvoering van de Regionale Energiestrategie (RES) die in de strategische opgave is opgesteld. Ook de inzet voor een klimaatneutrale industrie, via samenwerkingsverband Smart Delta Resources (SDR), valt onder dit uitvoeringsprogramma. Na oplevering van de Klimaatstrategie Zeeland loopt ook de uitvoering daarvan via dit programma.

Vooruitlopend op de daadwerkelijke uitvoering was een budget van € 1 miljoen structureel voor de uitvoering geraamd. In de praktijk blijkt dat de feitelijke uitvoering van doelen uit de

(Periode 2020 - 2024 bedragen x € 1.000)		Budgettaire ruimte	Invest. agenda
Uitvoeringsbudget energietransitie (2020 e.v.)		-1.925	

RES en SDR in eerste instantie bij externe partners ligt, waar bovendien Europese en nationale uitvoeringssubsidies voor beschikbaar zijn. Wij willen daarom het jaarlijkse budget verlagen met € 400.000 per jaar vanaf 2021. Dit jaar resteert € 325.000. Voor eventuele grote investeringen (zoals een bijdrage aan een waterstofhub of afvang en opslag van CO₂), kan te zijner tijd een voorstel worden gedaan om middelen vanuit de investeringsagenda in te zetten.

2.3. Grote projecten

Over de inhoudelijke en financiële voortgang van de grote projecten wordt u via kwartaalrapportage geïnformeerd. In Voor- en Najaarsnota's beschrijven we die voortgang daarom niet inhoudelijk, en melden we alleen specifieke bijzonderheden. Daarnaast bezien we of er redenen zijn om nieuwe grote projecten aan te wijzen.

In de voorjaarsnota is al aangegeven dat het groot project MARKAZ is beëindigd. De implementatie van het compensatiepakket, Wind in de Zeilen, is geen groot project. Verreweg het meeste geld in dat pakket gaat immers naar andere ontvangers. Wel hebben wij aangegeven dat wij over het totaal willen rapporteren als een groot project. Twee maal per jaar kan dat aan de hand van de voortgangsrapportage van het implementatietraject zelf, en daarnaast komen er twee tussenrapportages per jaar, in hetzelfde ritme als de grote projecten. Er zijn geen bijzonderheden bij de grote projecten waar nu op ingegaan moet worden. Wij voorzien op dit moment ook geen nieuwe grote projecten.

2.4. Recapitulatie financiële voorstellen

Budgettaire ruimte

De doorkijk op de uitvoeringsprogramma's leidt tot de onderstaande financiële voorstellen die dekking vragen uit de budgettaire ruimte:

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Ondernemend Zeeland		-569	-282	-183	
Woonplaats: Zeeland		-85			
Iedereen telt!	-72	-167	-152	-172	-117
Mobiliteit op maat		-325			
Balans in landelijk gebied		-527	-487	-315	-167
Energie op klimaat	325	400	400	400	400
Totaal	253	-1.272	-521	-269	116

Investeringsagenda

Daarnaast doen wij in de uitvoeringsprogramma's voorstellen om bestedingsgerede projecten te dekken uit de investeringsagenda. Tezamen met de eerdere voorstellen uit de strategische opgaven (zie paragraaf 1.3) geeft dat het volgende beeld:

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Zichtbaar Zeeland (koppeling met progr. Ondernemend Zeeland)	-170	-600			
Stikstof		-500			
Slimme mobiliteit (koppeling met progr. Mobiliteit op maat)		-150			
Economische innovatie (koppeling met progr. ondernemend Zeeland)	550	-1.210			

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Wegeninvesteringen (koppeling met groot project Kapellebrug)		-1.538	-3.888		
Totaal	380	-3.998	-3.888		

In totaal stellen we voor om in de periode tot en met 2024 € 7,5 miljoen te onttrekken aan de investeringsagenda. In hoofdstuk 5 geven we aan welke gevolgen deze onttrekkingen hebben voor de verdere opbouw van de investeringsagenda.

3. Ontwikkelingen binnen gestructureerde processen

Maatschappelijke ontwikkelingen als burgerparticipatie, netwerksturing, digitale transitie en maatschappelijk verantwoord ondernemen bepalen een groot deel van de opgaven in onze bestuurlijke agenda. Deze ontwikkelingen zijn van invloed op ons gehele takenpakket, ook op eigentijdse uitvoering van onze reguliere taken.

Zo verwachten gebruikers van onze (vaar)wegen een steeds snellere doorstroming, betere informatievoorziening en een snellere afhandeling van incidenten. Frequentie acties van bijvoorbeeld politie en douane rond drugs in de Zeeuwse havens laten zien dat Zeeland niet buiten schot blijft als het gaat om ondermijnende criminaliteit.

Daarnaast zorgt digitalisering van de samenleving voor toenemend belang van data en digitale informatie. Dat zorgt niet enkel voor inhoudelijke vraagstukken, zoals digitale bereikbaarheid, maar ook voor ethische vraagstukken rondom gebruik, eigenaarschap en veiligheid van data. We geven ze vorm via de uitwerking van de Digitale Agenda met doorwerking in de datastrategie voor onze eigen provinciale organisatie.

Verder blijven we op het gebied netwerksturing investeren in vergaande verbondenheid met onze partners. Om goed met elkaar in contact te zijn en blijven, zien we het blijvende belang van een open en gastvrije omgeving in het Abdijcomplex, met eenzelfde aanpak in onze public affairs.

Deze ontwikkelingen vragen nieuwe investeringen. Op het gebied van bedrijfsvoering wordt intensief ingezet op verduurzaming, digitalisering en modernisering van werkwijzen. Een voorbeeld hiervan is ook het voornemen ten aanzien van het groeimodel van onze control-functie. Veel van deze ambities, zoals capacitaire inzet op de Digitale Agenda, innovatie van onze facilitaire dienstverlening en versterking van het evenementenbureau verwezenlijken wij binnen bestaande organisatorische mogelijkheden. De ambities ten aanzien van verkeersmanagement, weerbaarheid tegen ondermijning en de control-functie vragen aanvullende financiële middelen. Voor de verdere uitwerking van de digitale agenda verwijzen we naar paragraaf 2.2.1. Daar doen we ook een voorstel voor de aanvullende materiele budgetten om die uitwerking mogelijk te maken.

Ondermijning

Ondermijnende criminaliteit en de impact daarvan op het openbaar bestuur neemt toe. Wij erkennen daarbij de gesignaleerde problematiek in onder andere het haven- en buitengebied en streven ernaar om bij de aanpak van ondermijning zoveel mogelijk verbinding te zoeken met onder andere de Zeeuwse gemeenten. Om daarmee een breed draagvlak te creëren en hen waar mogelijk (met in achtneming van ieders bevoegdheid) te helpen en te versterken. Door het probleem niet alleen te zien als veiligheidsvraagstuk, maar ook als economisch, sociaal, toeristisch of breed maatschappelijk vraagstuk zien wij meer mogelijkheden om deze opgave aan te pakken.

Ook de weerbaarheid van onze eigen interne organisatie vraagt extra inzet. Met het nieuwe Bibob-beleid zullen we, naast omgevingsvergunningen milieu, ook bij diverse categorieën vastgoedtransacties, aanbestedingen en subsidies gaan toetsen aan de Wet Bibob. Om deze

vraagstukken effectief te kunnen aanpakken verlengen wij – in lijn met uw motie – de opdracht van de coördinator ondermijning met 3 jaar tot en met 2026 en stellen voor verdere ondersteuning een opdracht open voor 3 jaar tot en met 2023. Tevens stellen wij voor om in de periode 2021 tot en met 2023 jaarlijks € 100.000 aan budget toe te kennen voor met name externe ondersteuning en advisering.

Verkeersmanagement en buitendienst

Tot de dienstverlening van onze (vaar)wegen behoren betrouwbare brug-en sluisbediening, op de weg uit een professionele ondersteuning bij incidenten en (te voorziene) calamiteiten, toezicht op de verkeersveiligheid, gladheidsbestrijding en het op orde houden van de weginrichting. Nu en in de toekomst. Daarvoor is verdere professionalisering van een veilige objectbediening, assetmanagement en verkeersmanagement noodzakelijk om mee te gaan met ontwikkelingen op het gebied van snellere dienstverlening en digitalisering. Naast het toekennen van aanvullende structurele materiele budgetten hiervoor, vraagt dat ook verdere intensivering op de capacitaire inzet van onze buitendienst. Vanwege vergrijzing van ons personeelsbestand is het benodigd om tot een tijdelijke oplossing voor de consignatiediensten te komen. In de periode tot en met 2026 breiden we de capaciteit daarom met vier medewerkers uit, waarvan twee tot en met 2024.

Control

Begin dit jaar werd een evaluatie uitgevoerd naar het functioneren en de ontwikkeling van onze control-functie. De organisatie heeft volgens onderzoekers een positieve ontwikkeling doorgeemaakt en zij adviseren dat de control-functie toe is aan een volgende stap in haar zelfstandige positionering. Wij zijn voornemens om de adviezen en het voorgestelde groeimodel in deze evaluatie op te volgen. Herpositionering van de eenheid en ontkoppeling van de bestaande managementrollen tot een zelfstandige functie van concerncontroller geven aanleiding tot structurele aanvulling van de personele capaciteit voor deze eenheid. Voor structurele inbedding van deze functie in de organisatie is tot met 2023 jaarlijks € 146.000 benodigd.

Samengevat zien de financiële consequenties er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Personele capaciteit		-932	-792	-712	-506
Materiele budgetten (verkeersmanagement, buitendienst en ondermijning)		-410	-679	-679	-579
Totaal		-1.342	-1.471	-1.391	-1.085

Voorgesteld besluit: financiële consequenties dekken uit de budgettaire ruimte.

4. Overige ontwikkelingen

4.1. Instandhouding infrastructuur

4.1.1. Inleiding

Het 'Beheerkader infrastructuur Provincie Zeeland' is het leidende kader waarbinnen we werken volgens de principes van assetmanagement. Dat houdt in dat de planning van de onderhoudswerkzaamheden is gebaseerd op de principes van risicomanagement (prestaties en risico's) en levensduurbenadering (kostenbewust en efficiënt handelen). De verschillende onderhoudswerkzaamheden – klein onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen – zijn daarbij zodanig optimaal afgestemd dat hierop feitelijk geen verdere afweging mogelijk is. Uitstel of afstel van de werkzaamheden heeft daarmee gevolgen voor het basisniveau van het betreffende infrastructuurele werk. De uitwerking van de beheerkaders ligt vast in de uitvoeringsstrategieën, die 10 jaar vooruit kijken. In lijn met het beheerkader actualiseren we twee keer per jaar deze onderhoudsplanningen. Prijsontwikkelingen worden vervolgens ingerekend in de betreffende planperiode. Het werken volgens deze principes houdt ook in dat we te maken hebben met een leercurve. Gaandeweg zijn we steeds beter in staat om toekomstig onderhoud te ramen en krijgen we ook beter inzicht in de onderhoudsmaatregelen die benodigd zijn.

4.1.2. Klein onderhoud

Binnen de onderhoudsplannen maken we onderscheid tussen klein en groot onderhoud. Bij klein onderhoud gaat het om kleine, dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om een object op het vastgestelde kwaliteitsniveau te houden. Een diepgaande herijking van de kosten van het klein onderhoud aan verhardingen, bebording en markering leert dat we in de planperiode te maken hebben met een substantiële kostenstijging. Tezamen met hogere marktprijzen, en in beperkte mate ook door areaaluitbreiding, veroorzaakt dit op het klein onderhoud in de planperiode 2020 tot en met 2030 een tekort van € 2,8 miljoen:

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024	2025 e.v.
Klein onderhoud	-284	-348	-240	-235	-234	-1.411

4.1.3. Groot onderhoud (vastgestelde uitvoeringsstrategieën)

Groot onderhoud is nodig om, na slijtage als gevolg van een langere periode van gebruik, het object binnen de huidige levensduur op het vastgestelde kwaliteitsniveau te houden. De onderhoudsreserve infrastructuur is ingesteld om het groot onderhoud te dekken voor de onderdelen waarvan de uitvoeringsstrategieën reeds voor zijn vastgesteld. Het doel van de onderhoudsreserve is om de onderhoudslasten over de jaren te egaliseren. Een reserve maakt het bovendien gemakkelijker om te schuiven in de planning van het onderhoud, zonder dat daarvoor begrotingswijzigingen nodig zijn. Tevens is vorig jaar afgesproken dat, wanneer overschrijdingen van budget ontstaan voor het onderhoud dat direct gekoppeld is aan de uitvoeringsstrategieën, die

overschrijdingen gedekt kunnen worden uit de beschikbare ruimte binnen de onderhoudsreserve infrastructuur. PS wordt dan achteraf geïnformeerd over de aanvullende onttrekkingen aan de reserve.

De totale doorrekening van het groot onderhoud voor de planperiode 2020 – 2030 levert een positief resultaat van € 2,3 miljoen op. De belangrijkste oorzaken zijn incidentele aanbestedingsvoordelen op de bestekken van het groot asfaltonderhoud in het lopende begrotingsjaar en daarnaast het verder verfijnen van de onderliggende rekensystematiek voor het opstellen van de kostenramingen van onderhoudsbestekken aan verhardingen. Rekening houdend met deze effecten ziet de opbouw van de reserve er als volgt uit:

(x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Beginstand	3.294	2.855	413	1.091	1.488	3.275	4.397	5.223	3.428	3.698	2.187
Reeds geraamde toevoeging	6.248	5.600	5.200	4.500	4.500	4.250	4.250	4.250	4.250	4.250	6.000
Toevoeging uit jaarrekening-saldo 2019*	114										
Benodigde onttrekkingen op basis van bestaande uitvoeringsstrategieën	-6.801	-7.792	-4.272	-3.853	-2.463	-2.877	-3.175	-5.794	-3.731	-5.511	-7.503
Aanvullend benodigde toevoeging (+) of vrijval (-)		-250	-250	-250	-250	-250	-250	-250	-250	-250	-250
Eindstand	2.855	413	1.091	1.488	3.275	4.397	5.223	3.428	3.698	2.187	434

* In de voorjaarsnota 2020 is aangegeven dat de toevoeging uit de jaarrekeningsaldo 2019 € 198.000 bedroeg. Op basis van de definitieve jaarrekening 2019 is echter besloten om een saldo van € 312.000 toe te voegen aan de reserve. Dat betekent dat € 114.000 meer beschikbaar is in de reserve dan in de voorjaarsnota 2020 is gemeld.

4.1.4. Groot onderhoud (uitvoeringsstrategieën nog niet vastgesteld)

Voor het groot onderhoud waarvan nog geen uitvoeringsstrategie is vastgesteld verloopt de dekking via de exploitatiebegroting in de jaren dat het onderhoud wordt uitgevoerd.

Vooruitlopend op de vaststelling van de uitvoeringsstrategieën die het betreft (natte kunstwerken en bewegwijzering) hebben we een reële inschatting gemaakt van een kostendekkend onderhoudskader voor de periode 2020 – 2030. Dit laat een tekort zien van in totaal € 1,6 miljoen:

(x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024	2025 ev.
Groot onderhoud	254	-456	-3	-339	-442	-594

Oorzaken liggen in het indexeren van maatregelprijzen, het opvoeren van aanvullende maatregelen (onder meer voor de Zeelandbrug) en het herzien van de reeds opgenomen maatregelen.

Binnen de uitvoeringsstrategie natte infrastructuur is het onderhoud van de Zeelandbrug een substantieel onderdeel. Het grootschalige onderzoek naar de conditie van de brug dat momenteel door een extern adviesbureau wordt uitgevoerd is nog niet afgerond. De indicatie blijft dat dat aanvullende dekking vraagt. Zodra de uitkomsten uit het onderzoek beschikbaar zijn leggen we u de effecten daarvan aan u voor. Dat geldt ook voor de financiële effecten die volgen uit extern onderzoek dat loopt naar de toestand van damwanden en oevers langs het Kanaal door Walcheren.

4.1.5. Vervangingsinvesteringen

Renovaties, of - nog ingrijpender - vervangingsinvesteringen, worden noodzakelijk op het moment dat een infrastructureel werk zich aan het einde van de levensduur bevindt. Omdat asset-management ervan uitgaat dat een object “eeuwig” in stand wordt gehouden, maakt dit type onderhoud deel uit van de normale levenscyclus van objecten. Renovaties en vervangingsinvesteringen moeten worden geactiveerd en afgeschreven. Voor de dekking van de afschrijvingslasten van toekomstige investeringsprojecten waarvoor nog geen krediet beschikbaar is gesteld, is een stelpost “afschrijvingen infrastructuur” in de exploitatie gevormd.

Actualisatie van meerjarenplanning 2020 – 2030 levert een tekort op van ongeveer € 0,1 miljoen ten opzichte van de reeds geraamde middelen:

(x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024	2025 ev.
Vervangingsinvesteringen	88	-21	-21	-21	-21	-124

Dit saldo is als volgt opgebouwd:

Bestaande kredieten vervangingsinvesteringen	Gevolgen in planperiode 2020-2030 voor afschrijvingslasten x € 1.000	Afschrijving
Vervanging VRI Langeweg N256, ophoging krediet met € 20.000	-13	Vanaf 2021, 15 jaar
Vervanging VRI Deltaweg N256, ophoging krediet met € 55.000	-33	Vanaf 2022, 15 jaar
Rehabilitatie Philipsdam N257, afschrijving 1 jaar later	80	Vanaf 2022, 35 jaar
Gladheidsbestrijding: Versterken pekelwatervoorziening, afschrijving 1 jaar later.	25	Vanaf 2022, 10 jaar
Gladheidsbestrijding: Opbouw automatisch strooien, krediet met € 9.000 neerwaarts bijgesteld.	9	Vanaf 2021, 10 jaar
Modernisering camera's bruggen en sluizen, krediet met € 5.000 neerwaarts bijgesteld.	5	Vanaf 2021, 10 jaar.
Nieuwe vervangingsinvesteringen		
Glasvezelkabel objectbediening, krediet € 170.000	-170	Vanaf 2021, 10 jaar
Totaal effect periode 2020 - 2029	-97	

4.1.6. Instandhouding faciliteiten Westerschelde Ferry

In de voorjaarsnota 2020 zijn aanvullende middelen toegekend voor baggerwerkzaamheden. Op basis van de nu lopende aanbesteding is de planning van de werkzaamheden nauwgezet doorlopen. Dat leidt tot verschuivingen van budgetten tussen de jaren in de planperiode, maar netto zijn die budgetten neutraal.

Buitenom het reguliere onderhoud is eerder ook een investeringskrediet van € 330.000 toegekend voor het leidingwerk van de Westerscheldeferry. Bij de uitvoering van de werkzaamheden zijn nog een aantal restpunten naar voren gekomen, waarvoor aanvullende werkzaamheden nodig zijn. Voorgesteld wordt om het krediet te verhogen met € 30.000, waarbij de aanvullende afschrijvingslasten worden gedekt uit de bestaande budgetten voor onderhoud. Verder verlagen we het onderhoud voor de instandhouding van aanlandvoorzieningen in de planperiode met ongeveer € 40.000.

Per saldo leidt dit in de planperiode 2020 – 2030 tot de volgende effecten:

(x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024	2025 ev.
Instandhouding faciliteiten Fast Ferry	-58	9	-50	17	223	-100

4.1.7. Recapitulatie en voorgestelde besluiten

Samengevat zien de financiële voorstellen er voor de zichtperiode van de begroting als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Klein en groot onderhoud (incl. mutatie reserve groot onderhoud).	-30	-554	8	-324	-426
Vervangingsinvesteringen	88	-21	-21	-21	-21
Instandhouding faciliteiten Fast Ferry	-58	9	-50	17	223
Totaal	-	-566	-63	-328	-224

Vorgestelde besluiten:

- De financiële effecten, zoals hiervoor samengevat, dekken uit de budgettaire ruimte.
- De investeringskredieten, inclusief de benodigde wijziging van de afschrijvingslasten, in de begroting verwerking volgens de uiteenzetting in paragraaf 4.1.5.

4.2. Uitvoering wettelijke milieutaken

Eén van de wettelijke taken van de Provincie is het verlenen van milieuvergunningen en het houden van toezicht op de naleving van milieuwetten op het gebied van onder andere lucht, bodem, geluid en water. De Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Zeeland en de DCMR zijn op grond van wettelijke voorschriften belast met het uitvoeren van de milieu- en veiligheidstaken.

4.2.1. Evaluatie PxQ systematiek RUD Zeeland

In onze brief van 18 augustus 2020 hebben we u geïnformeerd over de evaluatie van het PxQ systeem bij de RUD Zeeland. De uitkomsten zijn dat de kosten € 195.000 structureel hoger uitvallen dan eerder ingeschat. Vooruitlopend op uw besluit om al dan niet een zienswijze in te dienen op deze voorliggende begrotingswijziging van de RUD, alsmede de besluitvorming daarop in het AB van de RUD Zeeland, stellen wij voor om hiervoor vanaf 2021 € 195.000 structureel in de begroting op te nemen.

4.2.2. BRIKS Taken

Sinds 2017 is het wettelijk verplicht dat de BRIKS taken, voor de bedrijven waarvoor de provincie het bevoegd gezag is, door de omgevingsdiensten worden uitgevoerd. BRIKS-taken zijn vergunningverlening, toezicht en handhaving voor Bouwen, Reclame, Inritten, Kappen en Slopen. Vanaf 2021 voert de DCMR de BRIKS-taken uit voor BRZO bedrijven en de RUD Zeeland voor niet-BRZO bedrijven. De Provincie rekent met de omgevingsdiensten af op basis van geleverde producten. Vanaf 2021 zal de Provincie zelf BRIKS-leges heffen, waarvoor de provinciale Legesverordening herzien dient te worden. Een voorstel hiertoe wordt in december 2020 aan uw Staten voorgelegd ter besluitvorming.

Deze leges mogen kostendekkend zijn voor zover het vergunningverlening betreft, inclusief toezichtstaken tijdens de bouwfase. De bedoeling is dat de hoogte van de BRIKS-leges de komende jaren wordt bijgesteld op basis van ervaringscijfers. Toezichtstaken na de bouwfase, alsmede handhavingstaken en juridische- en beroepsprocedures mogen niet door leges worden gedekt. Daarom stellen wij voor om voor de uitoefening van deze taken vanaf 2021 structureel € 75.000 beschikbaar te stellen.

4.2.3. Toekomstverkenning RUD Zeeland

Onlangs hebben wij u per brief geïnformeerd over het proces van de toekomstverkenning RUD Zeeland. We verwachten in het voorjaar van 2021 de resultaten uit deze verkenning te kunnen presenteren. Het is mogelijk dat de uitkomsten van dit onderzoek ertoe leiden dat extra financiële middelen benodigd zijn voor om de RUD op een robuuste wijze te organiseren.

4.2.4. Vergunningverlening op grond van Wet Natuurbescherming

Vergunningverlening op grond van de Wet natuurbescherming is de laatste jaren steeds complexer geworden. Veranderende wetgeving, jurisprudentie, de complexiteit van een aantal grotere projecten en de veranderde publieke opinie inzake deze projecten vragen om specialistische externe juridische dan wel ecologische ondersteuning van de kennis die wij zelf in huis hebben. We stellen voor om in de periode tot en met 2021 hiervoor € 325.000 beschikbaar te stellen.

4.2.5. Recap

Voorgesteld besluit: In de periode 2020 – 2024 de volgende middelen ten laste van de budgettaire ruimte in de begroting beschikbaar te stellen:

(x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Evaluatie PxQ systematiek RUD Zeeland		195	195	195	195
BRIKS taken		75	75	75	75
Vergunningverlening wet Natuurbescherming	25	150	150		
Totaal	25	420	420	270	270

4.3. Ontwikkelingen provinciefonds

4.3.1. Algemene uitkering

Ontwikkeling accres

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven. Volgens de normeringssystematiek (trap-op-trap-af) hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de indexering van de algemene uitkering en daarmee op de omvang van het fonds. De jaarlijkse toename of afname van het provinciefonds, voortvloeiend uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd.

Het Rijk vindt het belangrijk om in deze bijzondere tijd de schommelingen voor medeoverheden te dempen. In overleg met de VNG en IPO is daarom besloten om de stand van het accres (volume en loon- en prijsontwikkelingen) gedurende de kabinetsperiode vast te zetten op de standen uit de meicirculaire 2020.

In de septembercirculaire² van dit jaar, gebaseerd op de Miljoenennota, zijn de accresen daarom niet gewijzigd. Echter, een aantal volumina is wel geactualiseerd en enkele groeifactoren zijn aangepast. De omvang van het provinciefonds wijzigt daardoor niet, maar de verdeling over de provincies wel. Dat leidt voor Zeeland tot een meerjarig negatief effect van ongeveer € 0,3 miljoen vanaf 2020, afnemend tot ongeveer € 0,2 miljoen vanaf 2023.

BTW compensatiefonds

Overschotten en tekorten in het BTW-Compensatiefonds worden verrekend in de algemene uitkering van het Provinciefonds.

In de septembercirculaire wordt een verlaging van de resterende ruimte in het BTW compensatiefonds verwacht vanwege hogere BTW declaraties door de lagere overheden. Dit leidt tot een

² Septemercirculaire 2020: <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/circulaires/2020/09/15/septemercirculaire-provinciefonds-2020/septemercirculaire+provinciefonds+2020.pdf>

meerjarig negatief effect op de algemene uitkering. In 2020 bedraagt dit effect ongeveer € 0,7 miljoen en loopt op ongeveer € 0,8 miljoen in 2024.

De ontwikkeling van de algemene uitkering ziet er per saldo meerjarig als volgt uit:

(x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Ontwikkeling accres	-328	-326	-264	-217	-168
Ontwikkeling BTW compensatiefonds	-713	-666	-522	-686	-827
Ontwikkeling algemene uitkering	-1.041	-992	-786	-903	-995

4.3.2. Ontwikkelingen stelpost provinciefonds

In de financiële verordening is opgenomen dat de omvang van de stelpost provinciefonds maximaal € 3 miljoen bedraagt. Vanuit deze stelpost wordt de jaarlijkse indexering van de begroting, als ook de gevolgen van CAO ontwikkelingen gedekt. Daarnaast dient de stelpost om fluctuaties in het accres op te vangen.

Indexering materiele budgetten begroting 2021

In de voorjaarsnota 2020 is besloten om de materiele budgetten in de begroting 2021 en verder te indexeren met 1%. Hiervoor is in de voorjaarsnota € 1,25 miljoen structurele dekking uit de stelpost gereserveerd. Op basis van de definitieve cijfers in de begroting 2021 is deze indexering doorgerekend. Dat levert ten opzichte van de reservering een positief effect op van ongeveer € 60.000 in 2021 oplopend tot ongeveer € 180.000 structureel vanaf 2024.

Aanvullende indexering gesubsidieerde instellingen begroting 2021

In de zomernota 2019 is het besluit genomen om een provinciale richtlijn voor indexeringen toe te passen op instellingen die een integrale kostensubsidie ontvangen. Deze provinciale richtlijn houdt in dat jaarlijks het indexeringspercentage voor het volgende jaar wordt bepaald aan de hand van de landelijke indexpercentages voor loon- en prijsstijgingen. Het percentage is voor 2/3 deel opgebouwd uit de 'prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers' en voor 1/3 deel op het 'prijs overheidsconsumptie, netto materieel (imoc)', zoals jaarlijks wordt gepubliceerd in de septembercirculaire voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar. Dat betekent dat het definitieve indexeringspercentage voor 2021 0,9% bedraagt. Aangezien dit bedrag valt binnen de 1% indexering van de materiele budgetten in de begroting 2021, kan het eerder gereserveerde bedrag in de voorjaarsnota 2020 van € 285.000 uit de stelpost provinciefonds komen te vervallen. Tevens levert dit een beperkte vrijval op voor de indexering van de materiele budgetten, zoals hiervoor benoemd.

Indexering salaris- en premielasten Provinciale Staten

In het gewijzigde 'Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers' is bepaald dat leden van Provinciale Staten een aanvullende vergoeding kunnen ontvangen voor verzekering van arbeidsongeschiktheid, ouderdom en overlijden. Deze vergoeding wordt, conform besluitvorming door Provinciale Staten medio 2019, jaarlijks uitgekeerd vanaf 2020 en betekent € 50.000 structureel aanvullende lasten per jaar. Daarnaast heeft een reguliere cao-verhoging (cao Rijk) plaatsgevonden, die resulteert in structureel aanvullende lasten van € 40.000 per jaar. In 2020

kunnen deze bedragen uit de bestaande budgetten worden gedekt. Vanaf 2021 betrekken we deze dekking in de stelpost provinciefonds.

Gevolgen stelpost provinciefonds

Naar aanleiding van de meicirculaire 2020 hebben wij u in onze brief van 16 juni 2020 geïnformeerd over de gevolgen van de stelpost provinciefonds. Na verwerking van de septembercirculaire, als ook de effecten met betrekking tot de indexering van meerjarenbegroting, geeft de stelpost provinciefonds het volgende beeld:

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Saldo stelpost provinciefonds na verwerking meicirculaire	743	3.000	3.000	3.000	2.662
Effect indexatie begroting 2021		57	77	142	181
Aanvullende indexatie IKS instellingen		285	285	285	285
Indexering salaris- en premielasten Provinciale Staten		-90	-90	-90	-90
Effect septembercirculaire	-1.041	-992	-786	-903	-995
Subtotaal saldo stelpost provinciefonds	-298	2.260	2.486	2.432	2.043
Ophogen stelpost vanuit budgettaire ruimte	298				
Stelpost wordt	0	2.260	2.486	2.432	2.043

In 2020 is de stelpost ontoereikend om het negatieve effect uit de septembercirculaire te dekken. Daarom is een toevoeging van € 298.000 uit de budgettaire ruimte benodigd aan de stelpost, zodat de stelpost nihil is. Ondanks dat het Rijk heeft aangegeven ook in 2021 het provinciefondsaccres te bevriezen, achten wij het noodzakelijk om op dit moment het huidige saldo in de stelpost voor 2021 te handhaven. Redenen daarvoor zijn de onzekerheden in de ontwikkeling van het BTW compensatiefonds, de indexering van de pensioenpremies in 2021- die nog niet bekend is - en de CAO Provincies, die afloopt per 1 januari 2021. Een nieuwe CAO kan gevolgen hebben voor indexering van de salarislsten en zal dan dekking vragen uit de stelpost.

4.3.3. Decentralisatie-uitkeringen

Via het provinciefonds ontvangt de Provincie ook decentralisatie-uitkeringen. Deze uitkeringen hebben een eigen verdeling per provincie. In tegenstelling tot specifieke doeluitkeringen zijn deze decentralisatie-uitkeringen niet geormerkt en hoeft over de besteding geen afzonderlijke verantwoording te worden afgelegd. Decentralisatie-uitkeringen zijn vaak wel verbonden met een zeker doel maar hoeven formeel niet aan dit doel uitgegeven te worden.

Voor 2020 tot en met 2024 gelden de volgende mutaties in de decentralisatie-uitkeringen voor Zeeland:

Decentralisatie-uitkering	
Verduurzaming industriecluster Zeeland	Het Ministerie van EZK hecht veel waarde aan de regionale aanpak van de implementatie en realisatie van de klimaatdoelstellingen. Het Zeeuwse industriecluster zal een belangwekkende verandering moeten ondergaan en dat vergt voor alle betrokken partijen een grote inspanning. Om die reden ontvangt de provincie Zeeland € 1,6 miljoen in 2020 ten behoeve van de grote klimaat-opgave waar het Zeeuwse industriecluster voor staat.
Regio deal Zeeland	Het Regeerakkoord van het huidige kabinet stelt voor de jaren 2018-2021 in totaal € 950 miljoen ter beschikking voor regionale opgaven: de Regio Envelop. Deze middelen worden deels ingezet voor de zes opgaven die expliciet in het Regeerakkoord zijn opgenomen (zoals de Regio Deal Zeeland). In lijn met de Rijk/regio-ambities uit het Regeerakkoord zet het kabinet ook een substantieel deel van het budget in voor andere regionale deals. In de Kamerbrief van 16 november 2018 zijn de totale beschikbare middelen uit de Regio Envelop voor deze Regio Deals vastgesteld op € 215 miljoen. Zeeland ontvangt € 3,5 miljoen in 2021. Dit betreft de vierde en laatste termijn.
Drugsdumpingen	Alle provincies ontvangen een bijdrage voor de schade die particulieren en gemeenten ondervinden door drugsafvaldumpingen op hun grond. Voor Zeeland gaat het om een bedrag van € 0,03 miljoen in 2021.
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	Provincies ontvangen jaarlijks in het kader de meerjarenagenda omgevingsveiligheid 2021-2024 een bedrag van in totaal € 0,7 miljoen. De middelen zijn bedoeld voor lokale versterking omgevingsveiligheid. Dit geeft provincies de ruimte bij het komen tot lokale prioriteiten bij de uitvoering van omgevingsveiligheidsbeleid. Op die wijze wordt omgevingsveiligheid goed lokaal ingebed. Voor Zeeland gaat het om een bedrag van € 0,03 miljoen per jaar voor 2021 tot en met 2024.

Cijfermatig ziet de verwerking van de decentralisatie-uitkering er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Verduurzaming industriecluster Zeeland	1.600				
Regiodeal Zeeland		3.500			
Drugsdumpingen		30			
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten		31	31	31	31
Totaal effect	1.600	3.561	31	31	31

Voorgestelde besluiten:

- Effecten septembercirculaire 2020 verwerken in de meerjarenbegroting, inclusief de hiervoor genoemde effecten op de stelpost provinciefonds.
- € 298.000 toevoegen uit de budgettaire ruimte om het negatieve effect van de septembercirculaire op de stelpost in 2020 op te vangen.

4.4. 2^e ronde budgetbewaking

Om zicht te krijgen op de voortgang van de uitvoering en realisatie van de begroting is – als onderdeel van de reguliere planning & control cyclus – een tweede ronde budgetbewaking 2020 uitgevoerd. In deze ronde budgetbewaking zijn ook de (geactualiseerde) effecten betrokken waarover we u eerder in de zomerbrief 2020 hebben geïnformeerd.

De effecten die uit deze ronde budgetbewaking komen zijn onder te verdelen in:

- Budgettaire effecten

- Budgettaire neutrale wijzigingen in het begrotingsjaar 2020.
- Overhevelingen van budgetten tussen begrotingsjaren

De budgettaire effecten voor het jaar 2020 en verder zien er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Opcenten motorrijtuigenbelasting	-250				
De raming wordt naar beneden bijgesteld omdat de groei van het wagenpark naar verwachting als gevolg van Corona achter blijft. Omdat de effecten als gevolg van corona onzeker zijn worden de inkomsten – in afwachting van nader onderzoek door de Belastingdienst - alleen voor 2020 verlaagd.					
Natuurherstel	600				
In de zomerbrief 2020 is aangegeven dat op het budget natuurherstel sprake is van onderbesteding, omdat de aanbesteding van werkzaamheden – tezamen met netwerkpartners – achterblijft.					
Natuurbeheer	500				
De toezichtsbijdrage natuurbeheer wordt voor het eerst in 2021 aan beheerders verstrekt. Tevens wordt Waterdunen pas na 2020 overgedragen					
Salarissen	600				
Als gevolg van natuurlijk verloop, maar voornamelijk doordat lopende werving- en selectieprocedures vanwege corona meer tijd in beslag nemen en medewerkers daardoor later dan beoogd in dienst treden, is sprake van een onderbesteding op de salarissen.					
Reis- en verblijfskosten	150				
Vanwege de contactbeperkende maatregelen om het corona virus te beheersen wordt meer thuis gewerkt en vinden overleggen vaker digitaal plaats. Dit is een belangrijke oorzaak van de onderbesteding op het budget voor reis- en verblijfskosten.					
Kostenbudgetten PS	75				
Er is sprake van een onderbesteding op het budget Provinciale Staten omdat verschillende activiteiten, waaronder opleidingen, van Provinciale Staten dit jaar geen doorgang kunnen vinden.					
Kantoorkosten concern	-100				
Vanwege corona zijn extra maatregelen in de gebouwen getroffen. Het gaat onder meer om aanschaf van materialen en aanvullende schoonmaakkosten.					
De externe vergaderingen van Provinciale Staten brengen aanvullende kosten met zich mee.	-34				
Wagenparkbeheer	40				
Eind augustus is in Interprovinciaal verband een Europese aanbesteding gestart voor een duurzaam wagenpark(beheer). De verwachting is dat eind van het jaar de aanbestedingsprocedure wordt afgerond en een leasemaatschappij is gecontracteerd. Dat betekent dat dit jaar geen nieuwe dienstauto wordt aangeschaft.					
Haltetaxi	202	100	100	100	100
De lagere vraag naar openbaar vervoer is ook merkbaar bij de haltetaxi. In 2020 leidt dat tot een onderbesteding van € 250.000. Al jaren is een tendens waarneembaar dat minder gebruik gemaakt wordt van de haltetaxi. Daardoor valt vanaf 2021 structureel een bedrag van € 190.000 vrij. Vanuit deze middelen wordt vanaf 2020 € 50.000 en vanaf 2021 € 90.000 binnen dezelfde doelstelling					

(bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
van regionale mobiliteit ingezet op versterking van concessiebeheer en buurtbusprojecten.					
OP Zuid call 4f Doordat er minder subsidie is aangevraagd voor de openstelling van de OP-Zuid regeling koolstofarme economie valt het resterende bedrag vrij.	612				
Slimme vervoersoplossingen Om de inzet op projecten voor slimme vervoeroplossingen verder te intensiveren stellen we voor om het restant van de onderuitputting van de budgetten Hal-tetaxi hierop in te zetten.	-100	-100	-100	-100	-100
Marketing en promotie Door een groot aantal annuleringen van evenementen vanwege corona, zijn een aantal hieraan gerelateerde marketing- en promotie activiteiten niet uitgevoerd.	100				
Sportevenementen In verband met de Corona-maatregelen heeft een aantal sportevenementen geen doorgang kunnen vinden	100				
Schaderegeling infrabeheer In 2017 heeft de Provincie een fietspad aangelegd langs de N665 bij Arnemuiden. De uitkomende grond is verwerkt op omliggende landbouwpercelen. Deze verwerkte grond bleek een aanzienlijke hoeveelheid puin te bevatten. De eigenaar van de landbouwpercelen heeft hiervoor een schadevergoeding ontvangen.	-85				
Onderhoud Swaths Een extern onderzoek heeft plaatsgevonden naar de Swaths van de WSF in het kader van een mogelijke aandelenoverdracht WSF BV naar WST NV.	-35				
ICT innovatie De aanschaf van (extra) softwarelicenties om het op afstand werken en overleggen mogelijk te maken brengt een structurele aanvullende last met zich mee		-100	-100	-100	-100
Investeringskrediet zaaksysteem Het zaaksysteem wordt opgeleverd in 2020, waardoor de afschrijvingslasten aanvangen vanaf 2021. Doordat de afschrijvingsperiode één jaar naar achteren schuift vervalt de afschrijvingslast in 2020 en dient in 2025 de afschrijvingslast geraamd te worden.	105				
Investeringskrediet vergaderopstelling Commissiezaal PS. De vervanging van de vergader- en discussie installatie in de Staten- en commissiezaal is doorgeschoven naar 2021. Dat betekent dat de vervanging van het meubilair in de commissiezaal ook doorschuift naar 2021. Omdat de afschrijving daarop aanvangt in 2022, komt de afschrijvingslast in 2021 te vervallen en dient deze in 2026 geraamd te worden.		14			
Investeringskrediet Absdale Hulst In verband met een vergoeding voor vervolgschade dient het investeringskrediet te worden opgehoogd met € 65.000. Dit bedrag wordt in een periode van 35 jaar vanaf 2021 afschreven.		-2	-2	-2	-2
Totaal	2.481	-88	-102	-102	-102

De budgettaire neutrale wijzigingen in 2020 betreffen toevoegingen en onttrekkingen aan bestemmingsreserves, die budgettaire geen effect hebben. Daarnaast kunnen het ook overhevelingen van budgetten tussen beleidsdoelstellingen betreffen. Deze wijzigingen uit de tweede budgetbewaking zijn opgenomen in bijlage 1.

Voorgesteld besluit: De effecten, inclusief de aanpassingen op de kredieten, uit de tweede ronde budgetbewaking 2020 verwerken in de meerjarenbegroting 2020 en verder.

4.5. Overige financiële ontwikkelingen

4.5.1. IPO Begroting 2021

De IPO begroting 2021 ligt op dit moment voor in Provinciale Staten van de verschillende provincies, uiteindelijk gericht op de besluitvorming in de Algemene Vergadering van het IPO in oktober 2020. Vanwege de intensivering van die begroting, maar ook door het vergrote aandeel van Zeeland in de verdeelsleutel van de begroting, stijgt de bijdrage volgend jaar met € 313.000 ten opzichte van dit jaar, waarvan € 14.000 een incidenteel karakter heeft. Daarnaast vindt in de begroting een uitbreiding van het programma Interprovinciale Digitaliserings Agenda (IPA) plaats voor 2021. Het aanvullende aandeel van Zeeland daarin bedraagt € 224.000.

Voorgesteld besluit: Vooruitlopend op de vaststelling van de begroting 2021 in de Algemene Vergadering van het IPO stellen wij voor om – in aanvulling op de reeds geraamde bedragen – hiervoor in 2021 € 538.000 in de provinciale begroting beschikbaar te stellen en vanaf 2022 structureel € 299.000. De dekking vindt plaats ten laste van de budgettaire ruimte.

4.5.2. Ontwikkeling grondbank

In de nota Grondbeleid is met u afgesproken dat drie maal per jaar met u de voortgang met betrekking tot de grondbank en kavelruil wordt gedeeld. Voor de stand van zaken met betrekking tot de grondbank verwijzen wij naar bijlage 2. Uit deze bijlage blijkt dat de voorraad gronden en opstallen op dit moment een waarde van € 41,1 miljoen vertegenwoordigen.

5. Financieel perspectief

5.1. Vertrekpunt

In de voorjaarsnota 2020 is het structureel herstel van de weeffout in het Provinciefonds verwerkt. Enerzijds bood dat ruimte in het financieel perspectief, anderzijds bestonden er ook knelpunten die om een oplossing vroegen en was er behoefte om meer te investeren. Al met al is er een substantieel beslag gelegd op de financiële ruimte.

De situatie van dat moment bracht ook onzekerheden met zich mee. Het was namelijk onduidelijk of alle acties uit de begroting en de voorstellen uit de voorjaarsnota daadwerkelijk uitvoerbaar zouden zijn. Zo niet, dan zou dat leiden tot een (substantiële) onderuitputting. Anderzijds hielden we er ook rekening mee dat budgetten anders moesten worden ingezet dan voorzien. Daarom is een taakstelling voor onderuitputting in de begroting 2020 opgenomen met een omvang van € 1,75 miljoen. Daarmee voorkomen we een nog grotere onderuitputting.

In ons tussentijds bericht – zomerbrief 2020 – hebben we geïnformeerd over de gevolgen van corona op de lopende begroting en de invulling van de taakstelling overprogrammering. Deze gevolgen zijn geactualiseerd als besluiten verwerkt in deze najaarsnota.

In dit hoofdstuk gaan we verder in op de gevolgen van de besluiten uit de najaarsnota voor het financieel perspectief.

5.2. Recapitulatie financieel meerjarenperspectief

De voorjaarsnota 2020 is afgesloten met beperkte structurele budgettaire ruimte om eventuele nieuwe knelpunten te dekken. Die budgettaire ruimte is daarna verder vergroot, voornamelijk vanwege positieve effecten uit de meicirculaire 2020.

Het vertrekpunt van het financieel perspectief is gelijk aan de mutaties tot en met de 9^e begrotingswijziging 2020. Daarnaast is in de Statenvergadering van 10 juli 2020 ingestemd met het Statenvoorstel 'Wind in de Zeilen'. Daarin is besloten dat de financiële besluiten uit dat Statenvoorstel via de najaarsnota 2020 in de begroting worden verwerkt.

Na verwerking van de financiële besluiten uit de najaarsnota ziet het verloop van de budgettaire ruimte er als volgt uit:

(x € 1.000)	Paragraaf	2020	2021	2022	2023	2024
Stand na 9^e begrotingswijziging 2020		692	1.137	2.036	1.518	1.383
Statenvoorstel 'Wind in de Zeilen'			500	500	500	500
Subtotaal na voorstellen in eerdere besluitvorming		692	1.637	2.536	2.018	1.883
Taakstelling overprogrammering		-1.750				
Uitvoeringsprogramma's	2.4	253	-1.272	-521	-269	116

Gestructureerde activiteiten	3		-1.342	-1.471	-1.391	-1.085
Instandhouding infrastructuur	4.1.7	-	-565	-63	-328	-224
Wettelijke milieutaken	4.2.5	-25	-420	-420	-270	-270
Ophoging stelpost provinciefonds	4.3.2	-298				
2 ^e ronde budgetbewaking	4.4	2.481	-88	-102	-102	-102
Overige onderwerpen	4.5.1		-538	-299	-299	-299
Subtotaal na inrekenen voorstellen uit na-jaarsnota		-1.354	-2.588	-340	-640	20
Overhevelen van saldo budgettaire ruimte naar latere jaren		-1.354	590	90	390	284
Taakstelling onderuitputting			1.750			
Incidentele onttrekking aan algemene reserve			750	750	750	
Verlagen van eerder besloten toevoegingen aan investeringsagenda						200
Budgettaire ruimte wordt		-	502	500	500	504

Uit bovenstaande samenvatting blijkt dat de budgettaire ruimte tot en met 2023 ontoereikend is om alle ingerekende besluiten te kunnen dekken. Tegelijkertijd zijn veel van deze besluiten onvermijdelijk en vinden we het ook belangrijk om in deze onzekere tijden te blijven investeren in Zeeland. We verwachten dat in 2021 nog steeds gevolgen van corona merkbaar zullen zijn, met effecten op de uitvoering van de begroting 2021. De intensiteit van de contactbeperkende maatregelen van dat moment zal met name bepalend zijn of bijvoorbeeld evenementen, festivals of bijeenkomsten plaats kunnen vinden, of al dan niet in een alternatieve vorm doorgang kunnen vinden. Daarom hanteren we in 2021 ook een (zelfde) relatief beperkte overprogrammering van € 1,75 miljoen om de verwachte onderuitputting op de begroting te dempen, waarvan op voorhand dus niet aan te geven is waar die in de begroting zal optreden.

Om vervolgens tot een meerjarenperspectief te komen waarin ook beperkte ruimte is om toekomstige structurele knelpunten en ambities te kunnen dekken, stellen we voor om het budgettaire resultaat 2020 over te hevelen naar de begrotingsjaren 2021 tot en met 2024. Tevens stellen we voor om in de jaren 2021 tot en met 2023 een jaarlijkse incidentele onttrekking aan de algemene reserve te doen van € 750.000. Op die wijze sluit de budgettaire ruimte tot en met 2023 met een positief saldo van ongeveer € 500.000. Door de toevoeging aan de investeringsagenda in 2024 te verlagen met € 200.000 bedraagt de budgettaire ruimte in 2024 ook op € 500.000, waardoor de budgettaire ruimte in het meerjarenperspectief een stabiel structureel beeld geeft. Ook na die onttrekking voegen we in 2024 nog steeds een hoger bedrag aan de investeringsagenda toe dan in 2023.

Meerjarig is de begroting structureel in evenwicht. Mede gezien het besluit om structurele ambities incidenteel voor drie jaar in te rekenen, sluit het meerjarenperspectief in 2024 met een beperkt resultaat. Vanaf 2025 is er weer ruimte, mede afhankelijk van de toevoeging aan de investeringsagenda voor dat jaar.

Voorgestelde besluiten:

- Een taakstelling onderuitputting in het begrotingsjaar 2021 opnemen van € 1,75 miljoen, waarvan uiterlijk in het najaar, tegelijkertijd met het aanbieden van de begroting 2022, een besluit tot invulling van de taakstelling wordt voorgelegd.
- Het positieve saldo uit de budgettaire ruimte in 2020 via de algemene reserve overhevelen naar de begrotingsjaren 2021 tot en met 2024.
- In de begrotingsjaren 2021 tot en met 2023 jaarlijks € 750.000 uit de algemene reserve onttrekken ten gunste van de budgettaire ruimte.
- In het begrotingsjaar 2024 de oorspronkelijke toevoeging aan de investeringsagenda verlagen met € 200.000.

5.3. Ontwikkeling algemene reserve en weerstandsratio

Na de toevoeging van het jaarrekeningresultaat 2019 aan de algemene reserve en de besluiten uit de voorjaarsnota 2020 bedraagt de algemene reserve aan het eind van 2020 € 23,8 miljoen. De besluitvorming van het statenvoorstel 'Wind in de zeilen' betekent dat in 2020 aanvullend € 0,5 miljoen aan de algemene reserve wordt toegevoegd.

Tezamen met uw eerder genomen besluiten op de algemene reserve betekent dat de algemene reserve eind 2024 bijna € 17,3 miljoen bedraagt. Afgezet tegen het benodigde weerstandsvermogen (€ 5,2 miljoen op basis van de begroting 2021), is ratio 'algemene reserve' 3,3. Daarmee voldoet die meer dan ruimschoots aan het minimale niveau van 1,0.

Deze ratio maakt het mogelijk om de hiervoor genoemde incidentele jaarlijkse onttrekking van € 750.000 aan de budgettaire ruimte te laten plaatsvinden in de jaren 2021 tot en met 2023. De

Het verloop van de algemene reserve ziet er dan als volgt uit:

(x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Beginstand	21.241	25.678	21.324	17.470	15.329
Reeds eerder besloten mutaties (t/m voorjaarsnota 2020)	2.582	-3.014	-3.014	-1.000	
Statenvoorstel 'Wind in de zeilen'	500				
Overheveling budgettaire ruimte 2020	1.354	-590	-90	-390	-284
Onttrekking ten gunste van budgettaire ruimte		-750	-750	-750	
Eindstand	25.678	21.324	17.470	15.329	15.045

Na deze onttrekkingen bedraagt de ratio 'algemene reserve' 2,9, waardoor deze nog steeds ruimschoots voldoet aan het minimale niveau van 1,0. Daarmee biedt de algemene reserve nog steeds ruimte om eventuele toekomstige knelpunten te kunnen opvangen.

Zeker is dat de effecten van corona in 2021 nog merkbaar zullen zijn. Sterker nog, een tweede lockdown is niet uit te sluiten, met alle maatschappelijke en economische gevolgen van dien. De verwachting is dat het Rijk ook in 2021 (aanvullende) maatregelen treft om deze effecten te dempen. Daarbij is het mogelijk dat de decentrale overheden om een cofinancieringsbijdrage wordt gevraagd. Afhankelijk van de maatregelen die het betreft zullen we in die gevallen zoveel mogelijk inzet plegen vanuit de bestaande budgetten in de uitvoeringsprogramma's. Op die wijze geven we uitvoering aan de lopende begroting en spelen we tegelijkertijd in op die rijksmaatregelen. Echter, het valt niet uit te sluiten dat we in specifieke gevallen moeten besluiten om incidentele vrije middelen in te zetten. Gezien de beperkte ruimte in de budgettaire ruimte zal dat een beroep vergen op de algemene reserve. Uiteraard leggen we dat dan aan u ter besluitvorming voor.

5.4. Ontwikkeling Investeringsagenda

In paragraaf 3.4.2. hebben we de onttrekkingen uit de investeringsagenda ten behoeve van de bestedingsgerede projecten beschreven. Na verwerking van de voorstellen om vanuit de budgettaire ruimte en algemene reserve middelen aan de investeringsagenda toe te voegen, ontwikkelt die zich als volgt:

(x € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal
Huidige stand investeringsagenda*						55.748
Verlaging eerdere toevoegingen ten gunste van budgettaire ruimte					-200	-200
Beschikbaar in investeringsagenda voor keuzes najaarsnota						55.548
Bestedingsgerede najaarsnota 2020	345	-3.998	-3.898			-7.506
Resteert na keuzes najaarsnota						48.042
Verdere investeringsbehoefte	-	-8.700	-23.142	-17.297	-26.297	-75.436
Overprogrammering						-27.394

* De huidige stand betreft de stand na besluitvorming in de voorjaarsnota 2020, inclusief het latere Statenvoorstel om de Provinciale bijdrage recreatieve zandsuppleties in te trekken.

Na het onttrekken van de bestedingsgerede voorstellen, alsmede het toevoegen van de jaar-schijf 2024 aan de investeringsagenda, is tot eind 2024 nog ruim € 47,9 miljoen beschikbaar voor toekomstige investeringen. De overprogrammering bedraagt ongeveer 1,6, aangezien de toekomstige investeringsbehoefte tot en met 2024 ruim € 75,4 miljoen bedraagt. In deze investeringsbehoefte is voor € 17,3 miljoen aan projecten opgenomen die verbonden zijn aan de Regio Deal (ZiS 2.0), het realiseren van het Natuurnetwerk Zeeland in 2027 en voor een eventuele extra bijdrage in het kader van de Zuidwestelijke Delta.

De overprogrammering is substantieel, maar stabiliseert ten opzichte van opzichte van de zomernota 2019 en voorjaarsnota 2020 op een factor 1,6. Dat heeft tot op heden nog niet tot problemen geleid. Anderzijds, de ruimte in de reserve is de komende jaren beperkt. In 2021 resteert € 1,2 miljoen. Dat loopt vanaf 2022 (€ 11,2 miljoen) op tot € 47,9 miljoen in 2024. Dat vergt

mogelijk keuzes tot uitstel indien in komende jaren meer investeringen bestedingsgereed zijn dan er investeringsruimte is. Anderzijds loopt ook de gezamenlijke voorbereiding van projecten vertraging op door Corona, en zijn de mogelijkheden van onze netwerkpartners om tot uitwerking van projecten te komen ook beperkt. Dat kan er toe leiden dat projecten pas later bestedingsgereed zijn dan nu in de doorkijk wordt ingeschat.

De huidige situatie blijft onzeker. Het is onzeker hoe het coronavirus zich de komende tijd ontwikkelt en welke gevolgen dat in zich draagt. Steunmaatregelen van het Rijk zullen een belangrijke voorwaarde blijven om de gevolgen te kunnen dempen. Onze algemene reserve is op orde, maar ook beperkt om voor Zeeland die gevolgen weg te nemen. Zicht op dividendinkomsten Evides blijft onverminderd een belangrijke voorwaarde om onze financiële ruimte te vergroten. Tevens zullen we bij de herziening van het provinciefonds pleiten voor een waarborg dat ook de kleinere provincies in de toekomst kunnen blijven investeren en daarvoor ook zekerheden hebben. We zien nu een trend dat door ontwikkelingen in de maatstaven van het verdeelmodel (met name bevolkingsaantallen) een steeds groter deel van het provinciefonds verdwijnt bij de kleinere provincies.

Om ruimte te houden voor nieuwe prioriteiten houden we ook de huidige ambities tegen het licht. Wanneer nieuwe prioriteiten meer ruimte vragen dan er is, zullen we mogelijk pijnlijke keuzes moeten maken, namelijk het stoppen met oude ambities. We willen voorbereid zijn op dergelijke keuzes, zodat we in de voorjaarsnota 2021 weloverwogen besluiten kunnen nemen. Op die wijze houden we ruimte en flexibiliteit, zodat we samen met de Zeeuwse partners in deze hectische tijd het verschil kunnen maken.

Bijlagen

Bijlage 1: Effecten 2^e ronde budgetbewaking 2020

In paragraaf 4.4. hebben we stilgestaan bij de budgettaire effecten uit de tweede ronde budgetbewaking. Daarnaast onderkennen we de budgetoverhevelingen, waarbij het budget naar een ander begrotingsjaar wordt overgeheveld, en budgettair neutrale effecten, waarbij in hetzelfde begrotingsjaar budgetverschuiving over verschillende doelstellingen optreden.

In deze bijlage geven we op doelstellingsniveau een nadere toelichting op de budgettair neutrale effecten:

		2020		2021		2022		2023	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Overhevelen budgetten									
010201	Klimaatadaptatie								
De totstandkoming van de Klimaatadaptatie Strategie vordert gestaag. De doelstelling om eind 2020 af te ronden wordt niet gehaald vanwege het verschuiven van netwerkbijeenkomsten. Middelen die in 2020 niet volledig benut worden, zijn noodzakelijk in 2021 voor afronding van de opgave		-150		150					
010203	Ruimtelijke kwaliteit								
In 2020 is sprake van een onderbesteding op het budget voor het opstellen van de Omgevingsvisie. Voor de afronding van de Omgevingsvisie is het noodzakelijk om de middelen naar 2021 over te hevelen		-85		85					
Binnen de doelstelling Implementatie omgevingswet zijn oorspronkelijk ook middelen geraamd voor het opstellen van de omgevingsvisie.				161					
010204	Slimme mobiliteit								
In het BO MIRT 2019 is tussen ministerie I&W en de provincie Zeeland bestuurlijk de afspraak gemaakt dat ten behoeve digitalisering (als onderdeel van Slimme en Duurzame Mobiliteit, Smart Mobility) het ministerie van I&W 125.000 euro per jaar (2020, 2021, 2022, 2023) reserveert voor vier jaar voor de provincie Zeeland. Dit voorjaar heeft het ministerie bevestigd dat de afspraken gestand worden gedaan. Via een Specifieke Uitkering (SPUK) zal de rijksbijdrage worden betaald en zullen voor de verantwoording nadere afspraken worden ingevuld. Een gedeelte wordt ingezet voor ondersteuning (personeelskosten).		79	109	45	115	45	115	45	115
010205	Zichtbaar Zeeland								
Voor de verdere voorbereiding van de Zeeuwse Marketing Organisatie in de strategische opgave Zichtbaar Zeeland hevelen we budget over uit de beleidsdoelstelling 'Uitvoering Zichtbaar Zeeland', waar middelen zijn				500					

		2020		2021		2022		2023	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
opgenomen voor het continueren van de toeristische marktwerking									
020201	Implementatie omgevingswet								
Betreft het ramen van het budget voor de afronding van de Omgevingsvisie in 2021.				-161					
020102	Kwaliteitskust								
De cofinanciering voor de Regio Deal Zeeland onderdeel project impuls kwaliteitskust is gedurende meerdere jaren geraamd. In 2020 is een subsidie verleend voor het meerjarig project Nieuwvliet-Bad. De last wordt volledig verantwoord in het jaar van besluitvorming. Hierdoor is het nodig om een gedeelte van het subsidiebedrag over te hevelen van 2022 naar 2020.		420				-420			
Voor het Fonds Verblifsrecreatie Zeeland wordt een meerjarige externe opdracht voor het fondsmanagement verstrekt voor de periode 2020-2026. De beschikbare bedragen worden herschikt over de jaren van uitvoering.		-225				150		75	
Betreft het juist ramen van het toegekende budget voor 'noodmaatregelen mkb' in de voorjaarsnota 2020, waarin in de zomerbrief 2020 is geïnformeerd over de nadere invulling. Betreft onderdeel voucherregeling toeristische sector.		300							
Vanuit budget 'noodmaatregelen mkb' vindt verdere inzet op de voucherregeling toeristische sector plaats vanuit eerdere toekenning budget aan voucherregeling Zeeland FM		100							
020103	Goed woon en werkklimaat								
Betreft het budgettair neutraal ramen van de personele kant van de in de Voorjaarsnota 2020 opgenomen versterking uitvoering groene handhaving tot en met 2024				102		104		138	
Betreft het juist ramen van het toegekende budget voor 'noodmaatregelen mkb' in de voorjaarsnota 2020, waarin in de zomerbrief 2020 is geïnformeerd over de nadere invulling. Betreft onderdeel vervolmaatregelen detailhandel en horeca		200							
030101	Natuurontwikkeling								
De kosten van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland hebben zowel betrekking op natuurbeheer als op natuurontwikkeling.				500					
030102	Natuurbeheer								
In 2021 is er voor agrarisch natuurbeheer een spaarpot ontstaan omdat er in de eerste jaren een veel hoger % Europese subsidie POP3 is verkregen. De kans bestond dat in latere jaren geen subsidieruimte voor ANB zou zijn (pot leeg). Dat blijkt echter niet het geval. Ook de komende twee jaren blijft zoals het er nu uitziet het subsidiepercentage 50%. Wel zijn er op andere terreinen tekorten op de Europese				-1.795				207	

		2020		2021		2022		2023	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
cofinanciering en zal in de volgende periode GLB/ANB het percentage zeker lager zijn. Er staan nu een bedrag van € 3.195.000 in 2021. Voorstel is daarom het budget agrarisch natuurbeheer 2021 als volgt te herschikken: 1. Volgend jaar 2021 is voor Agrarisch natuurbeheer nodig € 1.400.000. Dat bedrag moet dus overblijven; 2. Voor het POP3 deel JOLA is een cofinancieringstekort in 2021 van € 360.000,-. De openstelling is in 2020 en de beschikking in 2021. Ophoging benodigd als kans om Europese budget t.o.v. jonge boeren volledig te benutten binnen deze programmaperiode. Voorstel is € 360.000 overhevelen naar Jonge landbouwers POP3; 3. Er zijn kansen om de doelstellingen van het programma ook te realiseren via de efro fondsen (OP Zuid, Interreg). Hiervoor moet ook cofinanciering zichtbaar gemaakt worden. Voorstel is € 400.000 beschikbaar te houden voor cofinanciering OP Zuid.; 4. Voor de nieuwe periode Agrarisch Natuurbeheer onder het nieuwe GBL vanaf 2023 worden twee ontwikkelingen voorzien: a. zeker is dat het subsidiepercentage dan lager zal zijn dan in de huidige periode en b. ingezet wordt op een verschuiving in de verdeling over het land ten gunste van de kleigebieden. Dat zou dus een groter volume Agrarisch natuurbeheer in Zeeland mogelijk maken. Voorstel is daarom het resterende bedrag (€1.035.000) te verdelen over de resterende jaren van de volgende GLB-periode 2023-2027. Dat is jaarlijks € 207.000.									
De kosten van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland hebben zowel betrekking op natuurbeheer als op natuurontwikkeling.				-500					
030103	Natuurherstel								
Eerder is budget voor bronmaatregelen PAS terecht gekomen in de budgetten voor natuurherstel. Dit wordt gecorrigeerd en geraamd over de jaren 2021 t/m 2027. Binnen de gebiedsgerichte aanpak komen zowel bronmaatregelen om stikstof te verminderen als maatregelen om natuur te verbeteren samen. Hier zijn gebiedsprocessen voor nodig. Buiten de gebiedsgerichte aanpak gaat het met name om bronmaatregelen zoals onder andere aanpak piekbelasters of walstroom.		-1.632		233		233		233	
030104	Natuurbescherming								
Pas in december 2018 is besloten met pilots actieve soortenbescherming aan de gang te gaan. Dit jaar vindt in samenwerking met de gemeente Borsele onderzoek plaats maar het toegekende bedrag is gericht op uitvoeringsmaatregelen en wordt niet volledig besteed. Omdat de raming voor deze pilots incidenteel voor 2019 en 2020 is, wordt het in 2019 restend bedrag overgeheveld naar 2021.		-200				200			
030105	Natuurverbreding								
Betreft het budgettair neutraal ramen van de personele kant van de in de Voorjaarsnota				-102		-104		-138	

		2020		2021		2022		2023	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
2020 opgenomen versterking uitvoering groene handhaving tot en met 2024									
030106	Volhoudbare landbouw								
Cofinanciering OP ZUID, zie doelstelling 030102				400					
040101	Arbeidsmarkt								
Betreft het juist ramen van het toegekende budget voor 'noodmaatregelen mkb' in de voorjaarsnota 2020, waarin in de zomerbrief 2020 is geïnformeerd over de nadere invulling. Betreft onderdeel heroriëntatie op de Zeeuwse arbeidsmarkt		150							
040102	Concurrentiepositie food								
In verband met de vertraging van de totstandkoming van het GLB voor de nieuwe periode is besloten tot een transitieperiode van 2 jaar op basis van de bestaande POP3. Er wordt hard gewerkt aan de programmering van deze periode: welke maatregelen, wanneer openstellingen. Dat is van belang omdat voor verschillende van deze openstellingen de Provincie de cofinanciering moet verzorgen. Op basis van deze programmering is nu de inschatting dat er in 2021 € 2.850.000 en in 2022 € 1.200.000 aan cofinanciering benodigd is. In 2020 zijn er geen openstellingen. Dat vraagt om een herverdeling van de middelen op dit budget over de jaren heen.		-440		440					
040104	Campus Zeeland								
Vanwege de effecten van corona hebben in 2020 minder activiteiten (ondermeer t.a.v. inclusief onderwijs, Zorghuis, Maritiem Instituut, internationalisering, Winddock Scaldia) kunnen plaatsvinden om de onderwijs en kennisinfra te versterken. We hevelen daarom € 250.000 over naar 2021 om deze activiteiten in 2021 te kunnen blijven continueren.		-250		250					
Om aan lopende verplichtingen met betrekking tot de derde fase campus Zeeland te kunnen voldoen hevelen we € 500.000 over naar 2021		-500		500					
040105	Innovatie-infrastructuur en - fondsen								
Vanuit het programma Zeeland in Stroomversnelling is voor de uitvoering van de openstellingen van de subsidieregeling Zeeland in stroomversnelling in 2021 reeds een bedrag ontvangen en in de begroting opgenomen. Om in 2021 uitvoering aan de regeling te geven worden de middelen vanuit 2020 en 2022 overgeheveld naar 2021.		-2.730		3.230		-500			
POP3 JOLA: zie 030102				360					
Ten behoeve van de uitvoering van de subsidieregeling Zeeland in stroomversnelling wordt door de gemeenten in Zeeland € 1,00 per deelnemer bijgedragen.		380	380						

		2020		2021		2022		2023	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Betreft het juist ramen van het toegekende budget voor 'noodmaatregelen mkb' in de voorjaarsnota 2020, waarin in de zomerbrief 2020 is geïnformeerd over de nadere invulling	-1.000								
Vanuit budget 'noodmaatregelen mkb' vindt verdere inzet op de voucherregeling toeristische sector plaats vanuit eerdere toekenning budget aan voucherregeling Zeeland FM	-100								
040106	Zichtbaar Zeeland uitvoering (marketing en promotie)								
Betreft het juist ramen van het toegekende budget voor 'noodmaatregelen mkb' in de voorjaarsnota 2020, waarin in de zomerbrief 2020 is geïnformeerd over de nadere invulling. Betreft onderdeel toolkit promotie	50								
Voor de verdere voorbereiding van de Zeeuwse Marketing Organisatie in de strategische opgave Zichtbaar Zeeland hevelen we budget over uit de beleidsdoelstelling 'Uitvoering Zichtbaar Zeeland', waar middelen zijn opgenomen voor het continueren van de toeristische marktwerking				-500					
050107	Maatschappelijk initiatief versterken								
Voor de externe ondersteuning op het gebied van staatssteunonderzoek, doorrekening van exploitaties van projecten, communicatie o.a. via social media bij de tiende ronde Provinciale Impuls Wonen wordt de onderbesteding 2020 overgeheveld naar het begrotingsjaar 2021.	-30			30					
060101	Cultureel algemeen								
Betreft het juist ramen van het toegekende budget voor 'noodmaatregelen mkb' in de voorjaarsnota 2020, waarin in de zomerbrief 2020 is geïnformeerd over de nadere invulling. Betreft onderdeel Zeeuws Stimuleringsfonds cultuur.	300								
De aanvullende toekenning in de voorjaarsnota 2020 voor de rijksregeling restauratie rijksmonumenten in 2020 wordt ingezet voor het Zeeuws Stimuleringsfonds Cultuur	440								
060102	Cultureel erfgoed								
In het vervolg op Slag om de Schelde zijn voor de Vrijheidsboulevard 2020 in het kader van 75 jaar vrijheid eerder incidentele middelen beschikbaar gesteld. Aangezien de activiteiten in de Machinefabriek te Vlissingen verschuiven naar april 2021 is het ook noodzakelijk om de middelen naar 2021 over te hevelen.	-62			62					
De aanvullende toekenning in de voorjaarsnota 2020 voor de rijksregeling restauratie rijksmonumenten in 2020 wordt ingezet voor het Zeeuws Stimuleringsfonds Cultuur	-440								

		2020		2021		2022		2023	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
060104	Talentontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren								
De Proeftuin borging muziekinducatie is een meerjarig project waartoe OCW € 285.000,- beschikbaar heeft gesteld. In het voorjaar van 2020 is de Proeftuin verder vormgegeven, maar kon door de Corona-crisis niet tot uitvoering komen op de scholen. Met ingang van schooljaar 2020-2021 wordt hier nu uitvoering aan gegeven en zijn middelen beschikbaar gesteld. Twee onderdelen zullen in 2021 worden opgepakt, te weten het muziekdepot en de opleidingsfaciliteit (professionalisering van docenten/culturele makers).		-95		95					
070101	Talentontwikkeling van en cultuureducatie voor jongeren								
Het in opdracht van IPO door Human Capital Group uitgevoerde onderzoek naar de functieprofielen van de griffiefuncties is door de corona-crisis vertraagd en heeft geleid tot het later werven van nieuwe medewerkers, waardoor het ontwikkelbudget ook later benodigd is.		-25		25					
080103	Energietransitie								
Op dit moment liggen er geen projecten voor in het kader van de greendeal waterstof. Wel is de afspraak met het Rijk om deze in het kader van deze greendeal in te zetten. Het bedrag dient daarom beschikbaar te blijven in de begroting 2021.		-800		800					
940101	Personeelslasten								
Zie doelstelling 010204 Slimme mobiliteit		30		70		70		70	
Onttrekking bestemmingsreserve natuur									
030101	Natuurontwikkeling								
Natuurontwikkeling wordt gefinancierd vanuit de bestaande exploitatiebudgetten in de begroting. Indien dat budget ontoereikend is wordt een beroep gedaan op de reserve natuur. Nu al is te voorzien dat met de openstelling SNL per 1 januari 2021 het vaste budget wordt overschreden. Daarom wordt voorgesteld om een bedrag van € 900.000 te onttrekken aan de bestemmingsreserve natuur				900					
Investeringsagenda									
020103	Impuls bedrijventerreinen								
Bij de subsidieronde Impuls bedrijventerreinen 2020 zijn voor € 300.000 minder aanvragen binnengekomen dan ruimte was binnen het subsidieplafond. Voorgesteld wordt om van dit bedrag € 200.000 in te zetten voor de tiende ronde Provinciale Impuls Wonen, zodat tezamen met het resterende bedrag (€ 305.000) uit de negende ronde PIW een substantiële opstelling kan plaatsvinden. Om een volgende ronde Impuls bedrijventerreinen voor te bereiden is (proces)budget benodigd. We stellen daarom voor om € 100.000 hiervoor in 2021 beschikbaar te houden. Het restant van									

		2020		2021		2022		2023	
X € 1.000		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
€ 105.000 vloeit terug naar de investerings-agenda									
050107 Provinciale impuls wonen		-305		500					
020103 Impuls Bedrijventerreinen		-300		100					
980599 Investeringsagenda		5							
Investeringskredieten									
Mobiele telefonie	In 2021 worden de mobiele telefoons van het personeel vervangen. Hiervoor is een investeringskrediet benodigd van € 630.000. Mobiele telefoons worden afgeschreven in een periode van 3 jaar. aanschaf vindt plaats in 2021, eerste jaar van afschrijving is conform de financiële verordening 2022. De afschrijvingslasten worden gedekt uit bestaand budget.								
Investeringskrediet mobiele telefonie				630					
960103 ICT						-210		-210	
Client-hardware	In verband met de groei van het personeelsbestand en een toename van de kosten voor aanschaf van hardware is een extra krediet benodigd van € 225.000. Client hardware wordt afgeschreven in een periode van 4 jaar. Aanschaf vindt plaats in 2020, eerste jaar van afschrijving is 2021. De afschrijvingslasten worden gedekt uit bestaand budget.								
Investeringskrediet Client-hardware 2020		225							
960103 ICT				-56		-56		-56	
Wegenin-vestering-ge	De verwachte oplevering van de volgende projecten schuift naar achteren. De afschrijvingslasten worden via de dek-kingsreserve wegeninvesteringen overgeheveld naar het einde van de afschrijvingstermijn								
050105 N286 Landbouwroutte Poortvliet		-20							
050105 N652 Recreatieverdeelweg 3 ^e fase		-63							
050105 N253 Tuborotonde Anna Ter Muiden		-23							
050105 Fietspad Sluiskil-Sluizencompelx		-15		-15					
980599 Dekkingsreserve wegen			121		15				

Bijlage 2: Ontwikkeling grondbank en kavelruil

In de begroting 2020* is de volgende doelstelling afgesproken:

- 125 hectare: natuur, infra, water en overige doelen provincie waaronder Zanddijk, Absdale-hulst, N290, Waterdunen, 3e fase recreatieverdeelweg, uitvoeren heroriëntatieprocedure grond en gebouwen.**
- 15 kavelruilen
- 500 hectare landbouwstructuurverbetering
- Saldo € 200.000 inkomsten tijdelijk beheer
- Onderzoek uitbouw activiteiten in het stedelijk gebied
- Uitwerken plannen voor Kenniscentrum Grond en Eigendom

* Paragraaf grondbeleid - begroting 2020

** De te realiseren doelstellingen met betrekking tot doelrealisatie, kavelruilen en landbouwstructuurversterking zijn gemiddelden en een inschatting van een jaarlijks te bereiken resultaat. Deze gemiddelden gaan uit van de doelstellingen in de nota grondbeleid.

Algemene trend is (net als in 2019) dat de mobiliteit op de grondmarkt laag blijft tegen hoge prijzen. Wel lijkt er een voorzichtige kentering te komen en neemt het aanbod van grond in sommige delen van Zeeland enigszins toe. Verwerven van strategische grond wordt door de hoge prijzen nog steeds bemoeilijkt. Desondanks is de grondvoorraad in de grondbank licht gestegen (plus 8 hectare). Met name de realisatie van natuurdoelen blijft achter op de planning, mede omdat we in het huidige stelsel sterk afhankelijk zijn van particulieren. U heeft ingestemd met een versnelling waarop wij acties aan het voorbereiden zijn. De moeilijke grondmarkt zorgt ook voor een lagere realisatie van het aantal hectares structuurverbetering. Het aantal kavelruilen en deelnemers verloopt wel volgens planning, maar de trend is dat op dit moment vooral kleinere kavelruilen, met als aanleiding een overheidsdoel, te realiseren zijn. Zo liggen er nog 3 kavelruilen met totaal 13 deelnemers en 61 hectare aan structuurverbetering bij de notaris voor afhandeling.

De gevolgen van de huidige crisis zijn voor ons vastgoed nog moeilijk te voorspellen. Er bestaat een kans dat de markt met haar kapitaal vlucht in veilige beleggingen zoals vastgoed (net als bij de vorige crisis). Dit kan de grondmarkt op een hoog niveau houden.

In de onderstaande tabel is de realisatie over de periode 1 januari tot medio augustus 2020 aangegeven:

(Bedragen x € 1 mln.)	Per 1 januari 2020	Tot en met Voorjaarsnota 2020		Tot en met Najaarsnota 2020	
		€	Hectares	€	Hectares
Stand aanwending krediet Grondbank Zeeland van max € 66 miljoen (gronden en opstallen)	€ 38,6	€ 39,3		€ 41,1	
Aantal hectares Grondbank, waarvan	1.174		1.173		1181
NPW	329		328		329
Overige strategische gronden	845		844		851
Aantal hectares /€ verworven, waarvan		€ 1,4	30	€ 4,4	66
NPW		€ -	0	€ 1,3	17
Grondbank Zeeland		€ 1,4	17	€ 2,9	32
Overig		€ -	13	€ 0,2	17

(Bedragen x € 1 mln.)	Per 1 januari 2020	Tot en met Voorjaarsnota 2020		Tot en met Najaarsnota 2020	
		€	Hectares	€	Hectares
Aantal hectares / € verkocht, waarvan NPW Grondbank Zeeland Overig		€ 0,8 € - € 0,7 € 0,1	44 0 18 26	€ 3,4 € 1,3 € 2,0 € 0,1	67 16 25 26
Aantal transacties met winst NPW Natuur overige strategische gronden cumulatieve winst			# percelen 2 4 6		# percelen 2 8 10
Aantal transacties met verlies NPW Natuur overige strategische gronden cumulatief verlies			# percelen 0 4 0		# percelen 0 4 0
Saldo bestemmingsreserve Natuur*	€ 7,1	€ 7,3		3,6	
Gerealiseerde hectares doelen Natuur** Infra*** water**** overige, zoals.....			14 0 25 0		14 1 25 0
Gerealiseerde aantal kavelruilen met totaal aantal deelnemers met ha structuurverbetering			7 37 151		11 59 224

* De stand tot en met de Najaarsnota 2020 is exclusief het voorstel uit de tweede ronde budgetbewaking om € 0,9 miljoen aan de reserve te onttrekken

** Verwerving wordt gefaciliteerd door de grondbank en het Kavelruilbureau. Meestal is een particuliere terreinbeheerder de verwervende partij. Via de subsidieregeling SKNL worden deze doelen verantwoord.

*** Aankopen t.b.v. o.a. 3e fase Recreatieverdeelweg, landbouwrouten Poortvliet, Othene zijn in voorbereiding

**** Waterdoelen worden voornamelijk door het waterschap verworven waarbij de grondbank en het Kavelruilbureau faciliterend zijn. De realisatie betreft een ruiling met het waterschap t.b.v. Waterdunen (voormalige) wegen en waterlopen.

Bijlage 3: Bijdrage per uitvoeringsprogramma aan OP-ZUID 2020 - 2027

Schematische opbouw beoogde bijdrage per opgave / programma in de doorkijk op de Europese programmering OP-ZUID 2020-2027:

(bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Programma Klimaat en energie	200	250	250	250	250	250	250
Programma Iedereen telt	200	200	200	200	200	200	200
Programma Balans in landelijk gebied	200	200	200	200	200	200	200
Programma mobiliteit op maat	100	100	100	100	100	100	100
Programma Ondernemend Zeeland,	300	300	300	300	300	300	300
Programma Woonplaats Zeeland	50	50	50	50	50	50	50
Strategische opgave klimaatadaptie	50						
Totaal	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100

De huidige bestuursperiode loopt tot en met 2023. Vooruitlopend op de besluitvorming in de volgende Statenperiode, stellen we voor om in de jaren na 2023 uit te gaan van dezelfde beschikbare bedragen als in de jaren van de huidige bestuursperiode. Immers, ook in die jaren zal Zeeland profiteren van de EU-bijdragen, wat een evenredige verdeling van de cofinancieringsbijdrage over de jaren verdedigd. Aangezien jaarlijkse commitment op de openstellingen gegeven moet worden, houdt dat de mogelijkheid open om in de volgende Statenperiode tot een andere inzet te komen.

COLOFON

Uitgave

Provincie Zeeland

Fotografie

J.J.P. Verhage

Bezoekadres

Provinciehuis, Abdij 6
4331 BK Middelburg

Contact

provincie@zeeland.nl

Vastgesteld door gedeputeerde Staten op 29 september 2020

